LJUBLJANSKI
DNEVNIK
Cena: 5 dinarjev
Ljubljana, sobota 11 avgusta 1951 — Štev. 36 — Leto I.

Med najlepšimi biseri naše domovine je gotovo Blejsko jezero. Od katerekoli strani ga pogledaš, povsod ostrmiš nad lepoto gorskega sveta in modrega očesca — jezera na sredi.

Zastoj v pogajanjih v Kesongu traja naprej

Kesong, 11. avgusta. Delegacija ZN se bo danes zopet pogajala za premirje na Koreji. Včeraj so delegati razpravljali nad 4 ure, a niso mogli doseči nobenega napredka. Nad pol ure je vladal popoln molk, ker severna delegacija ni hotela razpravljati o ničemer drugem kot o vzpostavitvi demarkacijske črte na 38. vzporedniku.

Ko se je danes začela 21. seja, je severnokorejsko poveljstvo v istem času prebralo po radiu novo zahtevo, poslano generalu Ridgwayu, da je treba zagotoviti varno potovanje po cesti, ki vodi iz Fenjanga v Kesong. Vodja severne delegacije general Nam Il se je že drugič pritožil pri šefu delegacije Združenih narodov zaradi letalskega napada na kitajski kamion. Njegova pritožba je bila že prvič zavrnjena. V drugi pritožbi je zahteval, naj se absolutno zajamči varno potovanje njegove delegacije v Kesong in iz Kesonga.

Plevenu je uspelo sestaviti novo vlado

v kateri pa socialisti ne sodelujejo

Danes se bo nova francoska vlada predstavila narodni skupščini — Razdelitev ministrstev

Pariz, 11. avgusta (Reuter). Po dolgotrajnih razgovorih med predstavniki neodvisnih radikalov in narodnorepublikanskega gibanja je bilo dokončno doseženo soglasje o sestavi nove francoske koalicijske vlade.

V novi vladi bodo zbrane vse glavne stranke centra. Vendar so socialisti sklenili, da ne bodo sodelovali v novi Plevenovi vladi.

Pleven je nove ministre predstavil predsedniku republike. Danes se bo nova vlada predstavila tudi narodni skupščini. Plevenova vlada ima močno desničarsko tendenco.

Novo francosko vlado sestavljajo:

ministrski predsednik **Rene Pleven** levo krilo radikalov);

podpredsednik in minister za gospodarske ter finančne zadeve **Rene Mayer** (radikal);

podpredsednik in minister za narodno obrambo **Georges Bidault** (MRP);

minister za zunanje zadeve **Robert Schuman** (MRP);

pravosodni minister **Edgar Faure** (radikal);

minister za oborožene sile in oboroževanje **Maurice Edouard Maunoury**, (radikal);

minister za vzgojo **Andre Marie** (radikal);

notranji minister senator **Charles Brune** (radikal);

minister za industrijo in trgovino **Jean Marie Louvel** (MRP);

minister za delo **Paul Bacon** (MRP)

minister za stanovanja **Claudius Petit** (levo krilo radikalov);

minister za prekomorska ozemlja **Louis Jacquinot** (neodvisni);

minister za kmetijstvo **Paul Antier** (neodvisni);

minister za Združene države Indokine **Jean Letourneau** (MRP);

minister za civilne reforme **Robert Lecourt** (MRP);

minister za javno zdravje **Paul Ribeye** (neodvisni);

minister za pošte **Joseph Laniel** (neodvisni);

minister za trgovinsko mornarico **André Morice** (radikal);

minister za javna dela **Antoine Pinay** (neodvisni);

minister za pokojnine **Emmanuel Temple** (neodvisni);

minister za notranjo in zunanjo trgovino **Pierre Pfimlin** (MRP);

minister za proračun **André Courant** (neodvisni);

minister za informacije **Robert Buron** (MRP);

ministra brez listnice **Henri Queuille** (radikal) in **Maurice Petsche**, (neodvisni).

Dr. Darko Černej odpotoval na Švedsko

Ljubljana, 11. avgusta (Tanjug): Včeraj zjutraj je dr. Darko Černej odpotoval na Švedsko na svoje novo službeno mesto kot izredni poslanik in opolnomočeni minister.

Gospod Bevan v Zagrebu

Včeraj popoldne je prispel z letalom iz Splita v Zagreb g. Bevan z ženo, ki sta v Jugoslaviji na letnem oddihu.

Na letališču je gosta sprejel šef kabineta predsednika vlade LR Hrvatske Mile Oderlin.

Angleški delegat obtožil sovjetsko vlado

zaradi ukinitve Čečenske republike

Zasedanje Gospodarsko-socialnega sveta — Indija zahteva posebno gospodarsko komisijo za Afriko

Ženeva, 11. avg. (Tanjug) Šef britanske delegacije v ekonomsko-socialnem svetu OZN Smith je obtožil sovjetsko vlado strašnega dejanja pri naseljevanju prebivalstva Čečenske republike. V sovjetskem dokumentu o ukinitvi Čečensko-Inguške sovjetske republike je rečeno, da so se muslimani s Krima — Čečeni, Inguši in Tatari borili v drugi svetovni vojni na strani Nemcev. Republiki sta ukinjeni, prebivalstvo pa preseljeno neznano kam.

Kakor poroča Reuter, je Smith izjavil, »da mu ni znan podoben dokument od Hitlerjevega iztrebljanja Židov. To je bilo uničevanje in iztrebljanje rase«, je dejal Smith.

Indijski delegat v Ekonomsko-socialnem svetu Adakar je zahteval včeraj, naj bi ustanovili posebno ekonomsko komisijo za Afriko, da bi, tako Združeni narodi izpolnili svoje obveznosti do milijonov ljudi te celine.

Kakor poroča Reuter, je Adakar dejal, da se države — metropole upirajo ustanovitvi takšne komisije. Ko je obrazložil takšno stališče držav-metropol, med katere naj sodi tudi Južnoafriška unija, je Adakar dejal, da jim ni za ustanovitev posebne ekonomske komisije za Afriko.

Odpoved ameriško-poljske trgovinske pogodbe

Washington, 11. avgusta (Tanjug). Agencija France Presse poroča, da je Poljska odpovedala ameriško-poljsko trgovinsko pogodbo. Pred tem so ZDA zahtevale, naj se razveljavi 6. člen te pogodbe, ki vsebuje klavzulo največjega pooblastila.

Naši izseljenci v Detroitu zbirajo prispevke za domovino

Detroit, 11. avg. (Tanjug). Amerikanci jugoslovanskega rodu iz Detroita so v zadnjih dveh mesecih zbrali okrog 20.000 dolarjev prostovoljnih prispevkov za pomoč Jugoslaviji.

Jugoslovanski izseljenci v Detroitu kažejo veliko zanimanje za svojo staro domovino. V razgovoru s Tanjugovim dopisnikom so izrazili željo, naj bi priplula v detroitsko pristanišče jugoslovanska ladja, da bi lahko videli del svoje stare domovine. Posebej so izrazili željo, naj bi ladja imela na krovu razstavo narodnoosvobodilne borbe jugoslovanskih narodov.

Huda neurja v Avstriji

Dunaj, 11. avg. (Tanjug). Zadnje dni so bile v zahodnem delu Alp strahovite nevihte z močnim dežjem in točo. Ceste v nekaterih delih Avstrije, v Švici in Italiji so pod vodo, telefonske zveze pa pretrgane. Blizu Celovca je orkan povzročil mnogo škode na hišah in posevkih. Zaradi močnega dežja stanje vode na Reni stalno narašča. Bodensko jezero pa je naraslo za 6.5 m. Prebivalstvo v bližini je pripravljeno na izselitev iz svojih domov.

Po dosedanjih podatkih je izgubilo življenje zaradi neviht in neurja v švicarskih Alpah 24 oseb, v italijanskih Alpah pa 19. Temperatura je v zadnjih 24. urah v vsej Avstriji občutno padla. Opazovalne postaje po hribih poročajo o temperaturi 0° C, na planinah nad 3000 m pa sneži.

Skupina laburističnih poslancev zahteva

preiskavo o preganjanjih v Grčiji

Povod za to so dale vesti o streljanju ljudi

London, 11. avgusta (Tanjug) Skupina 28 laburističnih poslancev je zahtevala od britanskega zunanjega ministra Morrisona, naj se preiščejo poročila o političnem preganjanju v Grčiji. Če se bodo ta poročila izkazala kot točna, naj bi britansko zunanje ministrstvo odločno zahtevalo od grške vlade, da konča tako prakso.

Kakor poroča Reuter, poudarjajo laburistični poslanci, da so po poročilih samega grškega tiska v začetku tega leta v Grčiji znova začeli streljati ljudi. Na otoku Adjios Evstratos, kjer je okrog 3.000 političnih pripornikov, bodo ustanovili tako imenovano »šolo za prevzgojo«. Zato obstoji bojazen, da bi na tem otoku lahko uporabljali sredstva, ki so se jih grške oblasti posluževale že v zloglasnem taborišču na otoku Makronisos. To taborišče je bilo na zahtevo svetovne javnosti opuščeno.

Pred sestavo nove izraelske vlade

Tel Aviv, 11. avgusta (Tanjug). United Press poroča, da se je izraelski predsednik Weitzmann začel danes posvetovati z voditelji političnih strank, ki so pri zadnjih volitvah dobile največje število glasov, o sestavi nove vlade.

Weitzmann je sprejel danes predstavnike dveh največjih strank Ben Gurionove delavske stranke Mapai in splošne cionistične stranke. Mandat za sestavo nove vlade bo znova dobil Ben Gurion.

O dokončnih rezultatih splošnih volitev, ki so bile pred kratkim v Izraelu, je dobila delavska stranka Mapai 45 sedežev v izraelskem parlamentu, ki ima 120 mest. Mapai je dobila 37,3% skupnega števila glasov in je v novem parlamentu najmočnejša stranka. Splošna cionistična stranka je dobila 20 mandatov, sovjetom naklonjena stranka Mapam 15, verska delavska stranka 8, svobodno gibanje osem in komunistična partija 6 mandatov.

Sestanek sveta Atlantskega pakta

London, 11. avg. (Tanjug). Zvedelo se je, da bo na sestanku Sveta namestnikov Atlantskega pakta, ki bo v Londonu 20. avgusta, glavno vprašanje sprejem Grčije in Turčije v Atlantski pakt.

Po dosedanjih načrtih naj bi bila Grčija vključena v južni blok pod poveljstvom generala Eisenhowerja. Turčija pa bi prišla v delokrog novega poveljstva Srednjega vzhoda, katerega ustanovitev proučujejo sedaj francoski, britanski in ameriški vojaški strokovnjaki.

Le vase zaupajmo!

Poznam mnogo ljudi, ki se ob vsakem uspehu, ki ga dosežemo v naši državi, vesele, toplo jim je pri srcu, saj jim vsak tak uspeh le znova utrjuje vero, da gremo naprej, da si z lastnimi močmi gradimo boljši svet. Prav tako pa jim je težko pri srcu, če vidijo napake, nepravilnosti. Prepričan sem, da je taka večina naših državljanov.

Primerilo pa se mi je zadnjič nekaj takega, da sem bil zares žalosten. Slišal sem namreč mladega človeka — maturanta, ki je svojemu tovarišu dejal: »Če je pa jugoslovanski film, se pa res ne izplača. Naši filmi so vsi zanič.« Sploh ni filma poznal, pa ga je že obsodil, ker je pač naš domač. In kot sem pozneje videl, je imel tak zaničevalen odnos tudi do vsega drugega, kar si napravimo sami. In ko sem opazoval naprej, sem videl, da je še pri nekaterih drugih mladih in tudi starih ljudeh isti duh. Domače jim ni nič, premišljujejo le o nekakih devetih deželah, kjer je vsega dovolj, kjer se cedita med in mleko. Pri tem pa prav nič ne pomislijo, da je tam dobro le za nekatere, da pa ogromne množice trpe ob največjem bogastvu pomanjkanje.

In da povem še nekaj o omenjenem mladincu. Ne trpi pri nas nikakega pomanjkanja, študira in prejema še kar visoko štipendijo, in to od tega ljudstva, čigar sadove dela tako omalovažuje. Po mojem bo treba njemu in tudi ostalim, njemu podobnim, na kakršen koli način pomagati, da se bodo zavedali, da živijo na tej naši zemlji, za osvoboditev katere je toliko naših najboljših dalo življenja, za zgraditev katere naši delovni ljudje toliko prispevajo.

Zdi se mi, da se bomo morali ob teh pojavih nekoliko bolj zamisliti, da bomo morali tem ljudem povedati, jih prepričati, da je boljše življenje odvisno od nas samih, od našega dela. Kar si bomo sami ustvarili, to bomo imeli. Treba jim bo še več povedati, kaj vse smo že dosegli v našem boju za zgraditev socializma, saj so uspehi na nekaterih področjih že tako lepi, propagandistični že sami po sebi. Z uspešnim sodelovanjem vseh pa bomo tudi tam, kjer je zdaj še trdo, prav gotovo želi uspehe, izboljšali si bomo svoj življenjski položaj.

Vsi bomo morali poprijeti, da bomo našo mladino iztrgali sanjarjenju o devetih deželah, nazorneje bomo morali spregovoriti, kako je pravzaprav tam. Potrebno je namreč, da so naši ljudje obveščeni, kako je po svetu, koliko so že drugje napredovali. In tudi učiti se moramo pri drugih narodih, osvojiti si to, kar je drugod boljšega. Toda vse to ne more iti nikdar na škodo patriotične zavesti naših ljudi. J

Nasprotujoča si mnenja med Anglijo in Ameriko

o Harrimanovem posredovanju v sueškem sporu

Arabska liga odločno odklanja intervencijo Varnostnega sveta v sueškem sporu — V angleško-perzijskih razgovorih še niso dosegli uspehov

New York, 11. avgusta. United Press poroča, da so diplomatski krogi Združenih narodov pozdravili sinočnjo izjavo predsednika Trumana, da je pripravljen poslati svojega svetovalca Averella Harrimana v Kairo, kjer naj bi posredoval pri poravnavi spora o zapori Sueškega prekopa.

Truman je dal to izjavo v hipu, ko je Varnostni svet sklenil, da bo dovolil Egiptu rok 7 dni za razmišljanje o svoji odločitvi in da bo poslal v Egipt posredovalca. Iz dobro poučenih krogov se je zvedelo, da so izraelski zastopniki pred kratkim neuradno predlagali vladi ZDA, naj določi Harrimana za posredovalca v sporu o zapori Sueškega prekopa. Prav tako sodijo, da Egipt ne bo imel ničesar proti njegovem posredovanju.

Londonski diplomatski krogi zavračajo možnost, da bo posebni Trumanov odposlanec Averell Harriman v bližnji prihodnosti obiskal Egipt. Po Reuterjevem poročilu je predsednik britanskega zunanjega ministrstva danes izjavil, da Velika Britanija ni dobila nakakršnih predlogov v tem smislu.

UP poroča, da je generalni sekretar Arabske lige Azam paša izjavil, da se bodo arabske države uprle vsakemu sklepu Varnostnega sveta, čigar namen bi bil, da bi odobril skozi Sueški prekop prevoz ladij, ki vozijo nafto za rafinerijo v Haifi. Pripomnil je, da bodo arabske države storile skupno akcijo v tem smislu.

Kakor je bilo sporočeno po včerajšnji seji perzijske vlade ni bil dosežen na zadnjem sestanku med Perzijci in Angleži nikak sporazum. Prav tako niso mogli rešiti vprašanja priznanic za cisternske ladje, o čemer sedaj razpravljajo.

Kakor poroča United Press, je izjavil Harriman, preden je zapustil Azerbejdžan, da se ZDA zanimajo za razvoj Perzije in žele, da bi Perzija razširila trgovinske odnose z ZDA. Hkrati je perzijski prometni minister izrazil upanje, da bo azerbejdžanska železnica v kratkem dograjena s pomočjo ZDA, ki jo je obljubil Harriman.

Včeraj je dovolil perzijski Medžlis Mosadikovi vladi, da lahko z ameriško izvozno in uvozno banko sklene dogovor o posojilu 25 milijonov dolarjev, ki ga bodo uporabili za nabavo vozil in drugega potrebnega materiala. Kakor poroča agencija France Presse, bo Perzija to posojilo vrnila v 15 letih. Za ta denar bodo kupili izključno ameriško gradivo.

Trumanov posebni odposlanec za posredovanje v anglo - perzijskem petrolejskem sporu Harriman (levo) s svojim tolmačem se razgovarja s perzijskim ministrskim predsednikom Mohamedom Mosadikom (desno)

Za beneške Slovence doma ni kruha

ti morajo za delom v tujino

Samo pretekli teden je zapustilo domove 119 beneških Slovencev

Trst, 11. avg. (Tanjug). Večje skupine beneških Slovencev zapuščajo zaradi težkega ekonomskega stanja, v katerem se je znašla slovenska manjšina v Italiji, svoje domove in odhajajo na delo v tujino, predvsem v Francijo in Belgijo. Glasilo beneških Slovencev v Italiji »Matajur« piše, da je samo pretekli teden zapustilo svoje domove 119 domačinov, ki so odpotovali v tujino s trebuhom za kruhom. Ker odhajajo v svet samo telesno močni ljudje, žive sedaj po vaseh Beneške Slovenije samo še starci, ženske in otroci. Sedaj je v tujini že približno 15.000 beneških Slovencev.

Nehru za sodelovanje SZ in Kitajske pri japonski mirovni pogodbi

New Delhi, 11. avgusta (Tanjug). Predsednik indijske vlade Nehru je danes izjavil v parlamentu, da je želja Indije, da bi tudi ZSSR in LR Kitajska sodelovali pri sklenitvi mirovne pogodbe z Japonsko. United Press poroča, da je Nehru pripomnil, da bi morale po mnenju Indije vse prizadete države razpravljati o tem vprašanju.

V odgovorih na vprašanja poslancev je Nehru dejal, da indijska vlada ne ve, če bo pakistanska vlada uradno najela dva britanska častnika. V Indiji so se razširili glasovi, da dva britanska generala pomagata Pakistanu pri pripravah na vojno proti Indiji. Nehru je dejal, da za sedaj ne more reči, kaj delata ta dva generala, vendar pa je gotovo, da se mudita v Pakistanu v kritičnem času za indijsko-pakistanske odnose.

Zvišanje življenjskih stroškov v angloameriški coni STO

Trst, 11. avg. (Tanjug). Po statističnih podatkih tržaške trgovske zbornice se je dvignil indeks življenjskih stroškov v angloameriški coni v primeri s 1938, ko je znašal 100, v maju t. l. na 5002, konec 1950 pa je znašal 4640. V primeri z majem 1950 so se življenjski stroški zvišali za okrog 9%. Cene živil so se v tem obdobju zvišale za okrog 5%, obleke za 18, stanovanj pa za nad 58%.

Železniška nesreča

New Orleans, 11. avgusta (Tanjug). V bližini Simmersporta (Louisiana) je prišlo do težke železniške nesreče. Trčila sta potniški vlak in vojaški vlak. Po prvih sporočilih je bilo ranjenih približno 60 ljudi, ubiti pa so bili 4.

Američani se boje atomskih bomb

Washington, 11. avgusta (Tanjug). Predsednik ZDA Truman je potrdil danes novi načrt za premeščanje industrijskih podjetij, ki ga je izdelal pokrajinski varnostni urad. United Press poroča, da morajo po tem načrtu industrijci graditi nove industrijske naprave in tovarne zaradi nevarnosti atomskih in letalskih napadov v morebitni vojni tamkaj, kjer niso čezmerno osredotočeni industrijski objekti. Truman je ukazal, naj se odobre vojaška naročila in posebne davčne ugodnosti novim industrijskim podjetjem, ki jih gradijo izven industrijskih središč.

1300 gasilcev gasi velik gozdni požar

Vancouver, 11. avg. (Tanjug). Dva orjaška požara, ki sta izbruhnila v Britanski Kolumbiji v bližini meje proti ZDA, sta že uničila več kot 2000 ha gozdov ob jezeru Christini. Pri gašenju požarov sodeluje nad 1300 gasilcev.

500.000 din sta zadeli srečki št. 121.976 in 069.333

Beograjčani so imeli danes priložnost prisostvovati prvemu žrebanju srečk po novem sistemu. Žrebanje je bilo na košarkarskem stadionu »Partizana«. V navzočnosti več kot 8000 gledalcev, ki so napolnili stadion do zadnjega kotička, se je začelo žrebanje državne loterije ob 7.45.

Premiji po 500.000 din sta zadeli številki: 121.976, ki je bila prodana v Gospiću in 069333, ki je bila prodana v Beogradu.

Premije po 200.000 din so zadele naslednje številke: 409259 (Kragujevac), 218397 (Mostar) in 364067 (Zagreb).

Izžrebanih je bilo tudi 10 premij po 100.000 din, 15 po 50.000 din, 200 po 25.000 din in veliko število drugih dobitkov.

Zahodnonemški vladni politiki grozi kriza

zaradi okupacijskih stroškov in porurskega premoga

Okupacijske sile zahtevajo povišanje davkov

Bonn, 11. avgusta (Tanjug) V krogih krščanskodemokratske stranke poudarjajo, da bi lahko položaj v Zahodni Nemčiji v kratkem postal kritičen, če zahodne velesile ne bodo pozitivno odgovorile na nekatere zahteve bonnske vlade, zlasti glede znižanja okupacijskih stroškov, za katerih kritja bonnska vlada, po trditvah teh krogov, ne more najti sredstev.

Med drugimi vzroki, ki bi lahko dovedli Nemčijo v težak položaj, omenjajo odklonitev visoke porurske uprave, da bi zmanjšala izvozne količine premoga kakor tudi zunanjepolitične težave, ki jih ima bonnska vlada pri svojih poizkusih, da bi rešila saarsko vprašanje ter vprašanje enakopravnosti nemških sil v zahodnoevropskem obrambnem sistemu. Zaradi teh težav omenjajo v Bonnu možnost, da bi odpotoval predsednik vlade Adenauer v ZDA, kjer bi razložil položaj, če ta vprašanja ne bi bila urejena.

Okupacijske sile v Zahodni Nemčiji so opozorile predstavnike bonnske vlade, da morajo povišati davke, da bi lahko plačali svoj delež za ustanovitev vojaških sil zahoda v Nemčiji.

Spričo tega vprašanja so bili dolgi razgovori med predstavniki treh zasedbenih sil in predstavniki bonnske vlade. Na teh razgovorih so bili Nemci opozorjeni, da še vedno manj prispevajo za obrambo zahoda kot pa članice atlantskega pakta.

Okupacijski stroški Zahodne Nemčije se bodo povečali. Določeno je bilo, da mora dati Zahodna Nemčija za leto, ki se je začelo 1. aprila, 6.600,000.000 mark, vendar je bonnska vlada izjavila, da lahko prispeva samo 5 milijard 800,000.000 mark. Zaradi tega so predstavniki zahodnih okupacijskih sil predlagali zahodnonemški vladi, naj razliko krije z uvedbo novih davkov.

450 mladincev zbežalo v Zahodni Berlin

Berlin, 11. avgusta (Tanjug). Po sporočilu zapadnoberlinskih oblasti je več kot 450 mladincev — ki so se udeležili festivala informbirojske mladine, ki se je začel v nedeljo v sovjetskem sektorju Berlina, prosilo doslej za politično zatočišče v zapadnem Berlinu.

Otročja paraliza v Posarju

Saabrücken, 11. avgusta (Tanjug). V Posaarju je izbruhnila epidemija otroške paralize. Zaznamovali so 7 smrtnih primerov, število obolelih pa se je povzpelo na 135. Včeraj so poročali o 7 novih obolenjih. Zaradi te epidemije ne bodo šole v Posaarju pravočasno odprte.

NAJNOVEJŠE ŠPORTNE VESTI

»Mladost« — »Linzer Schwimklub« 73:53

Zagreb, 11. avgusta. Včeraj je bilo končano mednarodno plavalno tekmovanje med »Mladostjo« in »Linzer Schwimklub«. Zmagala je »Mladost« z rezultatom 73:53. Na včerajšnjem tekmovanju je plavalec »Mladosti« Udovič postavil nov državni rekord na 100 m prsno (klasični stil) s časom 1:17.4. Prejšnji rekord je bil 1:18,8. Na tem dvoboju je bil postavljen tudi nov avstrijski rekord. Avstrijec Lausch je postavil nov državni mladinski rekord v plavanju na 400 m prsno s časom 5:16,5.

V waterpoolu so zmagali mladinci »Mladosti« z rezultatom 5:1 (3:1).

VREMENSKA NAPOVED ZA NEDELJO, 12. T. M.

Sončno z delno oblačnostjo. Temperatura bo narastla do 28 stopinj C.

Ob koncu tedna

Precej naših bralcev je v odgovorih na anketo, ki jo je razpisal naš list, povedalo, da radi berejo tedenski politični komentar. Ustregli jim bomo in ga redno v sobotah objavljali. Tudi nekoliko večje črke smo že danes uporabili, kakor so nekateri želeli.

V preteklem tednu je politike in komentatorje na svetu zelo zaposlil ameriško-ruski dvoboj z resolucijami. Ta dogodek je skoraj zasenčil kočljiv položaj na Koreji, kjer so se pogajanja zaradi kršitve nevtralnega področja Kesonga po neki severnokorejski enoti zopet zavlekla za nekaj ..... Ameriški listi so že drugi dan po sprejemu objavili Švernikovo pismo Trumanu in resolucijo Prezidija Vrhovnega sovjeta SZ, v Sovjetski zvezi pa so — potem, ko so v zahodnem svetu že skoraj obupali, da bo do tega prišlo — objavili Trumanovo pismo Šverniku in resolucijo ameriškega kongresa. To pa šele po enem mesecu in seveda obvezno hkrati s Švernikovim odgovorom Trumanu in resolucijo Vrhovnega sovjeta. Sovjetski bralec listov ali poslušalec radia je moral dobiti servirano pač že točno formulirano mišljenje vlade, ki mora biti obvezno tudi njegovo mišljenje.

Resoluciji sta si pravzaprav podobni, obe izražata željo po miru na svetu in po sodelovanju. Ameriška resolucija s Trumanovim pismom pred enim mesecem, ki je bila naslovljena na narode Sovjetske zveze, je imela med drugimi tudi ta namen, da bi spodbila prizadevanje sovjetske vlade, ki je v svoji propagandi očitno kazala željo po zbližanju z Anglijo in Francijo ter še nekaterimi zahodnimi državami (Italijo!), medtem ko je z vso silo napadala Združene ameriške države. To je že stara politika, ki stremi za tem, da bi povzročila razdor v bloku med vladami zahodnih držav, kar bi močno olajšalo razne načrte, ki jih imajo varno zaklenjene v kremeljskih trezorjih. Ameriška resolucija, na katere objavo v Sovjetski zvezi je nestrpno čakal ves svet, je svoj namen do neke mere gotovo dosegla. V Rusiji so resolucijo skoraj morali objaviti, saj bi drugače doživeli zelo hud moralni poraz pred vso svetovno javnostjo. Potrebovali pa so mesec dni, da so se za to odločili.

Ruski odgovor, ki v bistvu ponavlja samo teze stockholmskega »mirovnega apela«, pa zbuja pozornost zaradi nekaterih formulacij. Značilna je razlika med resolucijo Višinskega na lanskem zasedanju OZN in sedanjo resolucijo. Višinski se je lani zavzemal za konferenco na osnovi Ustanovne listine Združenih narodov, sedanji Švernikov odgovor pa OZN sploh ne omenja. Na več mestih pa ponovi željo po sklenitvi pakta petih velesil, češ potem pa bo vse bolje. Kdo ne bi pozdravil sporazuma med petimi velesilami za odstranitev vojne nevarnosti? Ves svet bi se močno oddahnil. Ta sporazum bi moral temeljiti seveda na načelih OZN. Vendar, če gledamo na kremeljski predlog s stališča malih, ogroženih držav in vidimo, da ta predlog popolnoma ignorira Organizacijo združenih narodov, potem se nam nehote vsili sumnja, da bi kremeljski voditelji iz srca radi za zeleno mizo dosegli kakršenkoli nov München in za korak naprej razširili svoj izkoriščevalski režim. Zato ni čudno, da so marsikje na svetu že naprej označili tako delanje za »sumljiv pakt«. Ta ihta za konferenco petih in za paktom pa odkriva tudi kremeljsko trenutno taktiko. V okviru OZN se namreč razvijajo priprave za formiranje oboroženih sil, ki bi bile na razpolago Združenim narodom za odgovor na vsako vojaško agresijo. To bi bila seveda zopet nova barikada za »revolucije z »rdečearmejskimi bajoneti« (ali pa z bajoneti kominformovskih satelitov, ki posebno zadnje tedne nesramno rožljajo z orožjem na naših mejah). Poleg tega pa so v teku tudi priprave za konferenco o mirovni pogodbi z Japonsko in kominformovski diplomati bi se gotovo hoteli še prej dogovoriti za svoj delež pri plenu na Daljnem vzhodu.

Zato ta osnovni poudarek v ruski resoluciji in zato za moralno oporo namenom še druge akcije »Sveta za mir« in te dni na primer mednarodnega mladinskega zborovanja v vzhodnem Berlinu, kamor so zbobnali veliko število mladine iz kominformovskih držav in tudi iz nekaterih ostalih držav. Zanimivo pa je, da je nekaj mladincev z Vzhoda ušlo v Zahodni Berlin, mnogi mladinci, ki so prvič videli del zahodnega sveta, ko so se na vabilu zahodnoberlinske kominformistične mladinske organizacije, pa so strme gledali, ker niso našli takih vojnih hujskačev in vojske, pripravljene za imperialistični pohod, kakor jim pripovedujejo doma. Nasprotno prav z veseljem so jedli razne jedi, pripravljene po svojih gostiteljih in ki jih pošiljajo v Berlin Američani, Francozi in Angleži.

Švernik pa je v resoluciji še posebno podčrtal tudi zagrenjenost nad slabim trgovanjem z zahodom, posebno odkar so zahodne velesile poostrile kontrolo izvoza v kominformovske države. Dejal je, da to ne prispeva k dvigu svetovnega gospodarstva. Kaj bi na tako licemerstvo lahko rekli mi? Ali kaj, če bi postavili tej kremeljski pritožbi ob stran dejstvo, da SZ doslej ni prispevala počenega groša v fonde OZN, ki imajo namen pomagati zaostalim deželam?

Švernikovim »mirovnim predlogom« bi bilo prav postaviti nasproti naslednje: zavzemite se, da bo mir na Koreji čimprej sklenjen, prekinite vojnohujskaško ravnanje z našo državo, odpravite blokado, dopustite sklenitev mirovne pogodbe z Avstrijo itd. Le to je pot do miru na svetu, pot dejanj ne papirnate propagande. Dokler pa bo šla vlada SZ svojo pot izigravanja, zakamuflirano s fasado resolucij in »mirovnih« kongresov, jo bodo pred svetovno javnostjo lahko uspešno razkrinkovale vlade zahodnih držav, čeprav so kapitalistične, medtem ko je v Kremlju za malo manj kot komunistične.

M. R.

V mariborskih trgovinah trgovskega podjetja „Manufaktura — galanterija"

Trgovsko podjetje »Manufaktura-galanterija« v Mariboru ima na mestnem področju osem trgovin, ki so bogato založene z najrazličnejšim blagom. Prvega avgusta so v Gosposki ulici odprli prodajalno polivinilskih izdelkov, za katere je v Mariboru veliko povpraševanje. Zato ni čudno, če je ta prodajalna že v prvih dveh dneh prodala za 2.5 milijona polivinilskih proizvodov. Potrošniki so najbolj kupovali ženske torbice, otroške hlačke ter pelerine. Dobavitelji teh izdelkov so razna konfekcijska podjetja, katerih izdelki se po kakovosti izdelave razlikujejo. Najboljše izdelke dobiva prodajalna polivinilskih izdelkov od podjetja »Torbica« iz Ljubljane, tovarne kovčkov iz Domžal ter konfekcijskega podjetja »Nada Dimiš« iz Zagreba. Podjetje »Partizansko sljeme« v Zagrebu izdeluje kovčke, ki imajo zelo neokusno okovje.

Trgovina veleblagovnice v Gosposki ul.

Zdi se, da se je po novi uredbi plač po delovnem učinku izboljšala reklama ter postrežba. Izložbena okna trgovin so okusno urejena ter opremljena z raznimi neonskimi napisi. Prodajalci so enotno oblečeni in vljudni, kar vsakega tujca prijetno preseneti. Podjetju primanjkuje ovojnega papirja, ki ga ne more nabaviti v potrebnih količinah zaradi premajhnega odstotka določenih stroškov.

Podjetje je precej dobro založeno. V prodaji se pojavljajo razni novi artikli kot bombaž, domača volna, angora volna, kresilniki ter razna otroška konfekcija. Preseneča bogata izbira čevljev. Da so v prodaji otroški čeveljčki, je predvsem zasluga podjetja »Obutev« iz Kranja, ki razen vsakega para čevljev za odrasle izdela obvezno par otroških čevljev. To je verjetno eno od redkih podjetij, ki ne gleda samo na dobiček, temveč skrbi tudi za naše najmlajše. Pritožbe potrošnikov so zelo redke, kar pa ne moremo trditi za slabo izdelane otroške vozičke, ki jih izdeluje ljubljanska »Tribuna«.

Načrt blagovnega prometa podjetje zadovoljivo izpolnjuje ter je samo zvišalo prvotni določeni načrt od 577 milijonov 800,000 din na 750 milijonov. Stroške so v podjetju znižali na 1,10 do 1,36 %. Podjetje ima zelo dobre trgovske strokovnjake, kljub temu da so to mladi ljudje, ki so prišli v glavnem z raznih tečajev. Uspeh podjetja bi seveda lahko enako pripisali upravnemu odboru delavskega sveta, sindikalni podružnici ter partijski organizaciji. Zaradi teh uspehov so uslužbenci primerno nagrajeni, kar jim zagotavlja uredba o plačah po delovnem učinku ter rentabilnosti podjetja.

Med posameznimi poslovalnicami je živo tekmovanje. Zanimive podatke nam nudi julijski promet v dveh največjih trgovinah — v veleblagovnici 1 (Gosposka ulica) ter v veleblagovnici 2 (bivša Lama). Veleblagovnica 1 ima dvoje nadstropij in 25 uslužbencev ter je v juliju prodala blaga za 17 milijonov 391,000 din. Veleblagovnica 2, ki pa ima samo 15 uslužbencev, pa je v istem obdobju imela 17 milijonov 666,000 din prometa. Tukaj je opaziti individualno prizadevanje vsakega pomočnika ter poslovodje, medtem ko se je v veleblagovnici 1 poznala odsotnost poslovodje, ki je bil na dopustu. Obe veleblagovnici pa sta po asortimentu enako založeni. Tekmujejo tudi manufakturne poslovalnice, med katerimi je najboljše uspehe dosegla poslovalnica št. 22, kjer so trije uslužbenci v juliju prodali za 7 milijonov 500,000 din blaga.

Trgovsko podjetje »Manufaktura-galanterija« je odprlo tudi svojo podružnico v Rogaški Slatini, ki jo zalaga z raznimi proizvodi, primernimi za letovišča.

Nova številka tednika »Ljudska pravica«

Tednik »Ljudska pravica« priobčuje v svoji 5. številki, ki je izšla davi, na prvi strani dve pismi Ivana Regenta, članek D. Benka »Poljska pod moskovskim vijakom« in I. Tavčarja članek »Nova diplomatska igra Sovjetske zveze«. Slede članki »Nekaj misli za diskusijo o današnjih vprašanjih miru«, ki jih je napisal Gorazd Kušej, dr. Franceta Hočevarja članek o vlogi sodnikov - porotnikov v našem sodstvu, članki »Zlato v mednarodni trgovini«, »Centralni komite partije dela Albanije v zagati«, »Ob uvedbi novih gospodarskih ukrepov v istrskem okrožju«, »Naloge kmetijskih strokovnjakov pri uvajanju gospodarskega računa«, »Šest mesecev sistema plačevanja v trgovini«, »Ali se naša ekonomska znanost razvija«, »Ob seminarju za tuje slaviste v Sarajevu« in obširen, zelo poučen članek »Problemi britanske laburistične stranke«, ki ga je napisal glavni urednik Vlado Vodopivec. V kulturnem delu priobčuje ta številka »Ljudske pravice« dr. S. Mikuževe članek »Ilustracija Franceta Miheliča k Levstikovi »Najdihojci«, Rafaela Ajleca prispevek »Ob novih slovenskih skladbah«, Ivana Potrča »Pripombe k naši mladinski literaturi«, prispevek k snemanju filma »Kekec«, »Duhovitosti nabritega brivca« (prvo dejanje Beaumarchaisovega »Seviljskega brivca« v prevodu dr. Mateja Šmalca), nekaj besed o Cervantesovih Zglednih novelah, ter kratko informacijo o skesani in naročeni umetnosti v ZSSR. V rubriki »Kulturni drobiž« pa je zbranih nekaj zanimivih vesti o kulturnem življenju doma in po svetu. Zanimiv je tudi potopisni dopis o Sandžaku, ki ga je poslal uredništvu Vlatko Vlatkovič.

Kaj mislite o našem listu?

Že v prvi številki smo izrazili željo, da bi bilo med bralci in uredništvom tesnejše sodelovanje, kajti tako bo list lahko mnogo bolje ustrezal potrebam in željam naših bralcev. Z istim namenom se zdaj, ko list izhaja že mesec dni, obračamo na vas, da nam poveste, kaj mislite o »Ljubljanskem dnevniku«. Prosimo vas, da nam do

15. avgusta

odgovorite na naslednja vprašanja:

1. Kako ste na splošno zadovoljni z »Ljubljanskim dnevnikom«? Katere so njegove dobre in slabe strani?

2. Kako po vašem mnenju list obravnava notranjepolitična, gospodarska, kulturna, zunanjepolitična in fizkulturna vprašanja?

3. Katere stvari v listu najraje berete, katere pa kar preletite?

4. O čem naj bi list še pisal?

5. Ali ste zadovoljni z našim dosedanjim podlistkom? Kakšnega si želite v bodoče?

6. Kaj misli o listu vaša okolica?

7. Ali dobivate list pravočasno? Kako bi po vašem mnenju izboljšali dostavo lista?

Prosimo vas, da odgovorite na vsa vprašanja, če pa to ne bi bilo mogoče, pa vsaj na posamezna.

Odgovore pošljite na naslov: Ljubljanski dnevnik — anketa, Ljubljana, Knafljeva 5, poštni predal 271. Prosimo, da navedete tudi vaš poklic.

Uredništvo »Ljubljanskega dnevnika«

Ljubljanski živilski trg

Ljubljana, 11. avgusta. — Deževno vreme zadnjih dni ni mnogo vplivalo na živilski trg: zaradi dežja je naprodaj manj krompirja. — Povrtnina in sadje se še pocenjujeta, vendar že nekoliko počasneje. Nekatere cene pa so se ustalile. Tako se tudi ni več pocenil krompir, ki ga »Sadje - zelenjava« prodaja po 13 din, državno posestvo na Bokalcih pa po 16 din kg.

Na stojnicah »Sadja - zelenjave« je bilo danes blago po naslednjih cenah: paradižniki 22, hruške 23—24, paprika 33, pesa 10, ohrovt 8, solata »štrucarica« 17, jabolka 24, paprika 33 in prvo kislo zelje po 24 din kg. Na stojnici zadružnega sklada delovnih zadrug ljubljanske okolice so prodajali zelje po 8 din, hruške po 26, čebulo po 24, paradižnike po 22, korenje po 14 in kumare po 5 din kg. Državno posestvo na Bokalcah je tekmovalo še z nižjimi cenami: paprika 24, čebula 20 in kumare 3 din kg.

Pri stojnicah »Prehrane« je bil danes spet velik naval, čeprav niso prodajali moke. Veliko povpraševanje je po testeninah, ki so po 140 din kg. Danes so prodajali tudi mleko v prahu, in sicer po 120 din kg. Cene špecerijskega blaga so bile na splošno nespremenjene.

Kmetje so precej dobro založili trg z moko, belo pšenično moko so prodajali po 150 din kg. Pšenična krušna moka pa je bila po 100 din kg. Zadnje čase je trg tudi precej bolje založen z maslom. Surovo maslo je po 500 din kg. Na trgu je tudi čedalje več perutnine, predvsem piščancev. Srednje težke piščance so danes ponujali po 150 do 170 din. — Mesnice so bile založene z lepim govejim mesom po 170 din kg.

V INDUSTRIJI KOVINSKIH IZDELKOV V MARIBORU SO NAPRAVILI RED

V našem listu smo objavili 2. avgusta članek »S takim vodstvom Industrija kovinskih izdelkov v Mariboru res ne more naprej«, v katerem smo opisali razne nepravilnosti v omenjenem podjetju. Včeraj smo dobili od našega dopisnika iz Maribora obvestilo, da so bili po objavi kritičnega članka razrešeni službene dolžnosti računovodja, tehnični vodja in direktor podjetja. Prva dva sta v disciplinskem postopku. Za nepravilnosti pa odgovarja prav tako tudi direktor, in delavci pričakujejo, da se bo moral tudi on za slabo poslovanje zagovarjati.

CESTA KRANJSKA GORA—VRŠIČ—TRENTA

je sposobna za prevoz z motornimi vozili. Inozemski in domači turisti si lahko ogledajo ob tej cesti naše najlepše alpske predele, saj se povzpne cesta do višine 1616 m med naše najlepše gore.

MEDNARODNA TRGOVINA

Zelo se je povečala vrednost avstralskega izvoza

Če hočemo uspešno trgovati s katerokoli državo, je najprej potrebno, da spoznamo njen gospodarski položaj. Ker nameravamo že v tem mesecu nekoliko več spregovoriti o našem trgovanju z Avstralijo, je prav, da se nekoliko pomenimo o njenih gospodarskih vprašanjih.

Na velikem ozemlju Avstralije prebiva, kot pravijo najnovejši statistični podatki, okrog 8,315.000 prebivalcev. To pomeni, da se je število prebivalstva dvignilo v zadnjem letu za približno 265.000 ljudi, od teh jih je okrog 174.500 priseljencev. To majhno število prebivalstva pa je iz leta v leto večji problem za avstralsko državo. Na vseh področjih gospodarstva se vedno bolj občuti pomanjkanje delovne sile, zaradi tega nekatere industrije ne morejo producirati toliko, kot bi bilo potrebno. Eno najtežjih vprašanj avstralskega gospodarstva je sedaj premog, čeprav ga ima Avstralija ogromne zaloge. Toda premalo je ljudi, ki bi ga izkopavali. Ker ni premoga, je zelo omejen železniški promet. To ovira zopet redno oskrbovanje industrije s surovinami, na drugi strani pa to zavira tudi dovoz materiala za graditev stanovanjskih hiš, druga ovira pa je tudi tu pomanjkanje delovne sile. Pomanjkanje premoga, koksa ter delovne sile pa je tudi vzrok nezadostne proizvodnje železa, jekla.

Avstralsko gospodarstvo preživlja zdaj eno svojih konjunkturnih dob, na eni strani so zelo visoke svetovne cene najvažnejšega avstralskega izvoznega predmeta — volne, na drugi strani pa precej močan uvoz kapitala v Avstralijo. Toda Avstralci se zavedajo, da ne morejo dolgo ostati tako visoke cene volne, saj je na primer ZDA sklenila, da bodo določeno količino blaga za uniforme izdelovali iz umetne volne. V devetih mesecih volnene sezone 1950-51 so na trgu prodali 2,738.000 bal volne, ali za 191.000 bal manj kot v istem času preteklega leta. Toda za to so dobili skoraj dvakrat več funtšterlingov kot za volno v 1949-50.

Cene se v Avstraliji še naprej dvigajo. Nedavno so bile odobrene povečane cene mleka, jajc, povrtnin, tekstilnega blaga, časopisov, železa in bencina. Povišanje cen pa je seveda takoj sprožilo zahteve delavcev, da se jim povečajo plače. Kako so se cene in zaradi tega tudi plače povišale, nam med drugim pove tudi to, da je zakonita temeljna mezda znašala za teden s 44 delovnimi urami 1939. leta 4,2 avstralska funtšterlinga, zdaj pa znaša za delovni teden s 40 urami 9 funtšterlingov.

Kot smo že omenili, je zelo težko vprašanje stanovanj. Nedavno je avstralska vlada naročila pri neki švedski tvrdki 1000 lesenih hiš po 5 sob. Z neko angleško tvrdko je bila sklenjena pogodba za 5000 montažnih hiš, od katerih jih bo imelo 3000 po 3 sobe, 2000 pa po 2 sobi. Hiša s tremi sobami bo stala okrog 1500 avstralskih funtšterlingov.

Pri pregledu zunanje trgovine v prvih devetih mesecih finančnega leta 1950-51 vidimo, da se je uvoz Avstralije povečal po vrednosti za 36.5%, izvoz pa za 53% glede na preteklo leto. Medtem ko je bil višek izvoza nad uvozom v devetih mesecih 1949-50 nad 54 milijonov funtšterlingov, pa je v letošnjih devetih mesecih nad 146 milijonov. To pomeni skoraj dvakrat več kot lani. Pri uvozu je zlasti povečala svoj delež Anglija, in to skoraj za štirikrat. Prav tako so delež pri uvozu povečale Malaja, Arabija, Belgija, Francija, Indonezija, Italija, Japonska, Nizozemska, Iran, Švedska in Švica. V isti meri kot lani pa je Avstralija uvažala iz Kanade in Združenih držav Amerike.

Več kot prejšnja leta pa je Avstralija izvažala zlasti v Anglijo, Združene države Amerike, Francijo, Japonsko, Belgijo, Italijo, Nemčijo, Egipt, Kanado in Švedsko, zmanjšala pa je izvoz v Indijo. Inflacija v Avstraliji namreč precej otežuje izvoz avstralskega blaga v azijske države, ki v glavnem iščejo cenene prehrambene predmete. V devetih mesecih je Avstralija izvozila nekoliko manj masla, mesa in volne kot preteklo leto, več pa pšenice in moke, toda razen masla in mesa, so ji vsi ti predmeti prinesli mnogo več denarja kot prejšnje leto.

Prav je, da omenimo tudi to, da se na avstralskem trgu zelo močno bijeta med sabo Nemčija in Japonska. Ti dve državi z različnim zniževanjem cen želita, da bi dosegli na tem trgu tak položaj, kot sta ga imeli pred vojno, na to pa se seveda morajo ozirati tudi vsi ostali izvozniki blaga za Avstralijo.

•

Ameriška kinematografska industrija. Ameriška kinematografska industrija ni zadnja med ameriškimi industrijskimi panogami. Lansko leto je bilo v njej investirano 2922 milijonov dolarjev, od tega največ v kinematografih samih t. j. 2740 milijonov dolarjev. Znamenite Hollywoodske naprave cenijo samo 141 milijonov dolarjev. Nova panoga ameriške kinematografske industrije so specialne proizvodnje kot n. pr. izdelave filmov za televizijo, v tej proizvodni panogi je investirano že 16 milijonov dolarjev. V filmski industriji je zaposlenih 210.000 oseb.

•

Načrt Colombo. Pred letom in pol so azijske države sklenile izvesti načrt za svojo obnovo in gospodarski razvoj. Ta načrt je uradno začel veljati 2. julija 1951. Predvidenih je 1868 milijonov funtov šterlingov za izboljšanje gospodarstva v južni in jugovzhodni Aziji. Računajo, da se bo v teku izvedbe načrta zvišala samo proizvodnja žita za 6 milijonov ton.

•

V Danski bo letos zmanjšana proizvodnja sladkorja, čeprav je površina zasajena s sladkorno peso ostala ista. Pesi je škodovalo namreč letošnje hladno vreme. Če bo v avgustu in septembru vreme toplejše in bolj suho, se bo lahko donos še nekoliko popravil. Lani so v Danski proizvedli 335 tisoč ton sladkorja.

•

Italija bo izvažala v Dansko pipe. V trgovinski pogodbi med Italijo in Dansko je bilo sklenjeno, da bo Italija prodala med drugim lesenih pip za kajenje za okrog 50.000 danskih kron.

•

Tvornica penicilina v Italiji. Pretekli mesec je začela delati v Rimu prva italijanska tvornica penicilina. Koliko znaša njena kapaciteta, ni znano. Znano je le, da znaša njena pogonska sila 225 kW in da ima dva kotla 75 m² površine s pritiskom do 5 atmosfer.

Iz Poljčan

Člani sindikalne podružnice Granitne industrije v Oplotnici so doslej zbrali za gradnjo kulturnega doma v Trstu 40.000 din ter se uvrstili med najboljše sindikate v poljčanskem okraju pri tej akciji.

•

Na občnih zborih splošnih KZ poljčanskega okraja je bilo izvoljenih okoli 200 žensk-zadružnic za delegatke na okrajno konferenco sekcije žensk-zadružnic pri OZKZ, ki bo v nedeljo dopoldne v Poljčanah.

•

V počastitev III. kongresa ZVVI, 29. novembra in obletnice ustanovitve JA 22. decembra bodo med seboj tekmovale okrajne organizacije ZVVI okrajev Maribor-okolica, Ptuj, Poljčane, Slovenjgradec in Šoštanj. Na skupnem sestanku zastopnikov vseh teh okrajnih odborov v Poljčanah so sprejeli tekmovalni načrt, ki obsega predvsem udeležbo na zboru za volitve delegatov za III. kongres ZVVI, točno pobiranje članarine, zbiranje odpadkov, vključitev članstva v organizacijo, zbiranje naročnikov za Invalidski Vestnik in še več drugih točk.

•

Na okrajni gospodarski razstavi v Poljčanah bodo sodelovale tudi organizacije PAZ in v posebni sobi prikazale več slik iz dela PAZ. Razen tega pa pripravlja okrajni odbor PAZ v prihodnjem mesecu večjo dvodnevno okrajno vajo vseh mobilnih enot. V začetku septembra pa bodo ustanovili 16 novih večernih tečajev.

L. V.

Predavanja naših strokovnjakov na mednarodni folklorni konferenci v Opatiji

Na mednarodni konferenci za glasbeno folkloro, ki bo od 8. do 14. septembra v Opatiji, bo na dnevnem redu tudi 8 referatov naših strokovnjakov. Ivo Kirigin bo govoril o težah glasbene folkloristike, sestri Janković iz Beograda o slogih in tehniki tradicionalnih srbskih narodnih plesov, N. Vasiljević iz Beograda o tonalnih temeljih jugoslovanske glasbene folklore. Emanuel Čučkov iz Makedonije o idejni vsebini in ritmičnih procesih v makedonskih narodnih plesih, Živko Firfov iz Makedonije o melodični posebnosti makedonske narodne glasbe, Cvetko Rihtman iz Bosne o polifonih oblikah v narodni glasbi Bosne in Hercegovine, dr. Radoslav Hrovatin iz Slovenije o medsebojnih odnosih folklore in umetniškega glasbenega ustvarjanja v Sloveniji, referat pokojnega Franceta Marolta o slovenski glasbeni folklori pa bo prebral dr. Vodušek.

Spomini na prve dni Šlandrove brigade

Osem let je minilo, odkar je bila ustanovljena VI. slovenska brigada »Slavka Šlandra«. To je bil eden med najpomembnejšimi dogodki v razvoju osvobodilnega gibanja na Štajerskem, kajti Šlandrova brigada je bila prva brigada na Štajerskem in njena ustanovitev je pomenila največji razmah osvobodilnega boja v tem predelu Slovenije.

Aprila 1943 sta prišla na Dolenjsko s Štajerske tovariša Dušan Kveder (Tomaž) in Janko Sekirnik (Simon). Zasledovala sta način borbe na Dolenjskem, sodelovala v akcijah brigad II. operativne cone (boji okoli Ribnice, Jelenov žleb). Dočim je Dušan Kveder zbral iz dolenjskih brigad nekaj prostovoljcev, ki bi izkušnje brigad prenesli v edinice na Štajerskem in krenil z njimi nazaj preko Save, je Sekirnik ostal pri brigadah in se vrnil na Štajersko šele ob ustanovitvi brigade, kjer je postal njen komandant. Trinadvajset jih je tako krenilo zadnje dni aprila (ali morda prve dni maja) 1943 preko italijansko-nemške meje blizu Tihaboja pri Litiji. Meja je bila takrat močno zaminirana, a vendar smo jo brez težav prešli, kakor tudi Savo. Dušan Kveder, takrat politkomisar štajerske operativne cone, nam je med potjo pravil, da bodo tudi na Štajerskem kmalu brigade in da se bo tam še tako močno utrdila pri ljudeh zavest, da je naša zmaga blizu in da je zato potrebna čim širša mobilizacija novih borcev. Res smo naše delo usmerili v to in že 8. avgusta je bila osnovana brigada »Slavka Šlandra«.

V sestav brigade so prišli Savinjski, Kamniški in Zasavski bataljon. Prišlo je pa več sto novincev, ki so jih partijske in frontne organizacije pritegnile. Vsi ti so bili brez orožja. Ker je Glavni štab Slovenije predvideval skorajšnjo kapitulacijo Italije, je izdal nalog, da pride Šlandrova na Dolenjsko, kjer se bodo lahko vsi novi mobiliziranci oborožili z zaplenjenim italijanskim orožjem. Osnovna naloga brigade je bila, spraviti novomobilizirance na Dolenjsko.

Istočasno pa so tudi Nemci, ki so prav tako predvidevali kapitulacijo Italije, koncentrirali večje svoje enote prav na teh predelih. Zato so sklenili, da razbijejo Šlandrovo, ker so vedeli, koliko ima neoboroženih novomobilizirancev.

Ker je bila Sava močno zastražena, je štab brigade iskal najslabšo točko v nemški liniji. Odločil se je za prehod preko vasi Savi. Toda zaradi novodošlih tovarišev, ki še niso imeli nobenih partizanskih izkušenj, je brigada pomikala počasneje in nemška obveščevalna služba je laže spremljala smer brigade. Tako so nas Nemci obkolili na Sveti gori (okoli 15. avgusta). Brigada se je sicer brez žrtev prebila iz obroča razen ene čete II. bataljona, ki je bil v zaščitnici. Ta četa je imela nato dan težke borbe in tudi izgube, a se je tudi prebila.

Najtežji dan za brigado je bil 18. avgust. Okoli osemnajst tisoč nemških vojakov (akcijo je osebno vodil Rössener), je pričelo ponovno obkoljevati brigado. Tretji bataljon se je spretno umaknil, tudi drugi bataljon je vsaj prvi dan prešel brez borb, naslednje dni pa je imel več uspešnih akcij, a je izven obroča. Pri Mlinšah je zaseda II. bataljona uničila 4 sovražne kamione z 28 vojaki. I. bataljon pa je bil popolnoma obkoljen. Naredili smo več probojev, od Sv. Mohorja na Murovco, z Murovce na Cicelj, pa zopet na Murovco, a iz obroča nismo mogli. Obroč pa se je vse bolj ožil. S prvim bataljonom je bil major Alojz Kolman legendarni štajerski junak Marok (takrat kot namestnik komandanta II. divizije, v katero naj bi spadala Šlandrova brigada. II. divizija pa se kasneje ni formirala in Šlandrova vse do osvoboditve ni bila vključena v nobeno divizijo, ampak samostojna brigada v IV. operativni coni), štab brigade je bil z II. bataljonom.

Zvečer, še v trdi temi 18. avgusta se je prvi bataljon ob močnem napadu sovražnikov razbil v dva dela. Z našim delom (64 ljudi, od tega samo 18 oboroženih) je bil tudi Marok. Odločili smo, da se za vsako ceno prebijemo preko Save, čeprav sta bila ob njej dva obroča sovražnikov. Neslišno (kdor je imel okovane čevlje, jih je moral sezuti) smo prišli prav do ceste na levem bregu Save, kjer so se Nemci prav takrat izmenjavali. To smo izkoristili in med premorom, ko je prva posadka odšla in ko druga še ni prišla, smo ob 11. ponoči zabredli v Savo. Na desnem bregu Save je bila nemška straža 20 mož s težko strojnico, ki pa so se umaknili, ko so nas zagledali. Tako smo prišli brez strela preko blokirane Save.

Del našega bataljona, ki se je oddvojil od nas in pri katerem se je nahajal skoraj ves bataljonski štab, pa je vso noč manevriral po Murovci. Nekateri so se splazili na drevesa, a te so Nemci sestrelili. Ostali so ves dan imeli zelo hude boje in tudi tokrat so prehodili Murovco, da so se naslednjo noč prebili. Tu je padlo več tovarišev, med njimi tudi namestnik bataljonskega komisarja Mihajlo.

Ko sta še ostala bataljona prišla na Dolenjsko, pa smo lahko ugotovili: svojo prvo nalogo je Šlandrova uspešno izvršila, skoraj vse novomobilizirance je prepeljala na osvobojeno ozemlje!

In tako je Šlandrova svoje naloge tudi na nadaljnji poti uspešno izvrševala.

S. V.

Upamo, da se bomo vrnili

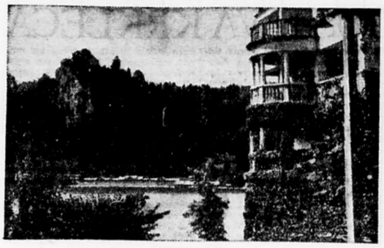

Detajl z Bleda

Na vlaku spoznaš že v Radovljici, da se bliža Bled: potniki postanejo nemirni, pograbijo prtljago in se zrinejo k vratom. Še preden se vlak v Lescah ustavi, nekateri skačejo iz njega — začela se je že dirka, kdo se bo zrinil na avtobus. Najbolj se mudi posameznikom, ki tekmujejo, ali bodo na Bledu dobili sobo. Vendar so še pred dnevi prihajali gostje iz Beograda popolnoma mirni, ker so pričakovali, da bodo našli Bled — prazen.

DOBRODOSLI! — ALI: POJDITE DRUGAM!

Ko zadihaš na Bledu zrak, ki ima hkrati okus po planinskem in morskem ozračju, po toplicah z zdravilnimi vrelci, ko te poboža sonce z ultravioličnimi žarki, v krogu pa te pozdravljajo pod okriljem Triglava planine z vabljivimi gozdovi — je to najlepša dobrodošlica. Gostu se zdi samo po sebi umljivo, da ga bodo pozdravili tudi gostitelji — v hotelih ali penzionih. V resnici ga sprejmejo vljudno — Bled ne zataji svoje stare turistične kulture. V hotelih z največjo ljubeznivostjo obžalujejo, da te ne morejo sprejeti — prav vse je zasedeno. Kaj pa penzioni? Na žalost zdaj Bled penzionov pravzaprav nima več. Upoštevajte pa, da je Bled postal žrtev stanovanjske krize — ne le svoje, marveč tudi jeseniške in drugih krajev.

Gostje iz južnih krajev so se nemalo razburjali: — »Putnik« v Beogradu je dejal, da je Bled prazen! — — Obžalujemo — pravijo v blejskih hotelih. Mi smo jim sporočili, da ni več prostora.

KDO VE, KOLIKO GOSTOV IMA BLED?

Zdelo se mi je, da so na vprašanje, koliko gostov ima Bled, gledali v Ljubljani pri »Putniku« kot na sad nadležne novinarske radovednosti. Upam pa, da so bili iskreni, ko so dejali, da bi mi najbolje znali odgovoriti na Bledu. — Pri »Putniku«? — Najbolje v samih hotelih...

Bil sem skoraj vesel, da nisem bil gost, ko sem potoval na Bled. Kaj bi bilo, če bi se namenil tja — obložen s kovčki in obremenjen s skrbmi, ali bom mogel postati letoviščar! Na Bledu pred hotelom »Jezero« sem videl dve letoviščarki, kako sta zložili grmado kovčkov kar na cesto, nakar sta jih počasi zvlekli na pločnik pred »Putnika«. Medtem ko je ena stražila prtljago, je druga tekala od hotela do hotela, pa na prijavni urad in spet po hišah. Ob pol osmih zjutraj smo prispeli na Bled, ob pol dvanajstih pa je nesrečna letoviščarka še zmeraj premetavala kovčke pred hotelom »Jelovico«.

— Koliko gostov ima Bled? sem ponovil vprašanje pri blejskem »Putniku«.

Zelo vljudna tovarišica se je nekoliko obotavljala, potem pa je povedala, da se število gostov vsak dan precej spreminja, kar sem ji pač gladko verjel. — Koliko imate tujcev iz drugih držav? — To bi vam najlaže povedali v samih hotelih. — Kdo bi vedel, koliko je letoviščarjev na Bledu? — Najbolje bo, da se obrnete na prijavni urad.

Na poti do prijavnega urada sem reševal uganko, kako more »Putnik« odgovoriti letoviščarjem na vprašanje, ali je n. pr. na Bledu še kaj prostora, če so številke o zmogljivosti ležišč in koliko je gostov, znane le prijavnemu uradu?

ALI VAM SMEM TO POVEDATI?

Pozneje sem reševal še zanimivejše uganke. Ena takšnih je: Ali vam smem povedati, kako zelo tujci hvalijo Bled? Ali vam smem povedati, da v hotelski pritožni knjigi nisem našel prav nobene pritožbe, pač pa precej pohval? Ali smem povedati tudi to, da sem slišal (ne bral) precej pritožb. Na prijavnem uradu pa mi je ljubezniva tovarišica vzbudila dvom. Ko so jo nekoliko prenehali oblegati po petih urah vročičnega dela prihajajoči in odhajajoči gostje s prijavami in odjavami, sem jo presenetil z vprašanjem: Koliko je zdaj tujcev na Bledu in katere narodnosti jih je največ? — Ali vam smem to povedati? — je vprašala v ljubki zadregi. Iz strahu, da bi ne bil nevljuden — kar je na Bledu velik greh — nisem vprašal, za koga zbirajo statistične podatke, če jih ne uporablja »Putnik« in če so nepristopni novinarjem. Zdaj bom pa kar povedal, ne glede na razne uganke: na Bledu je bilo 6. t. m. doslej največ prijavljenih gostov: z domačimi in tujimi vred 2333. Tujih državljanov je bilo 155. Presenetilo me je, da je bilo med tujimi državljani največ Italijanov, potem pa sem zvedel, da so to člani italijanskega diplomatskega zbora. Na Bledu namreč letuje diplomatski zbor vseh poslaništev in konzulatov v Jugoslaviji. Med gosti, ki so prispeli iz tujih držav kot zasebniki, pa je največ Američanov (med njimi so tudi naši izseljenci), nakar so po številčnosti Angleži, za njimi pa Francozi, Belgijci in drugi. Gostov, ki so prišli neposredno iz Avstrije in Nemčije, je letos zelo malo. Le po nekaj gostov ali samo po eden je iz STO, z Madžarskega, Nizozemske, Egipta, Turčije, Bolgarije itd. Po narodnosti pa so zastopani tudi Čehi, Grki, Švedi in Židi (Izrael).

POCITNISKI DOM DIPLOMATOV

Tako bi smeli imenovati hotel Toplice. V tem hotelu razervirajo po 30 postelj ali sob za goste iz tujih držav, 150 pa za člane diplomatskega zbora. Pod skupno upravo »Toplice« spadajo štirje obrati (Toplice z dvema dependancama in hotel »Lovec«), tako da imajo 435 sob. Zdaj (7. t. m.) imajo pod streho 120 članov družin diplomatov, 25 gostov iz drugih držav in goste, ki so jih prevzeli po pogodbi s »Putnikom«. Zasedeno je prav vse. »Putniku« so sporočili, da do 17. avgusta naj z njimi sploh ne računa.

Pogled na blejski grad

Medtem ko sprejemalec gostov, vodja »recepcije«, govori z menoj o sedanjem položaju, prihajajo skoraj nenehno gostje z računi in najrazličnejšimi drobnimi željami; odgovarja jim vsakomur v njegovem jeziku in vsem svetovljansko vljudno tudi dami, ki bi želela že tretjič menjati sobo, kakor Francozu, ki se z diplomatsko natančnostjo zanima za sleherno številko na tiskovini računa, ki ima sicer francosko besedilo. Med pogovorom potoži, da izurjenega, strokovnega in pomožnega hotelskega osebja primanjkuje. Mnogi gostinci, ki so znali tuje jezike, so odšli v druge stroke; prav bi bilo, da bi se vrnili. Prosil sem še za pritožno knjigo. Obžaloval je (malo nerodno rečeno), da mi ne more z njo postreči, češ da letos ni še nihče vpisal nobene pritožbe. Pa sem poprosil za knjigo pohval. V nji so zbrane pohvale za vsa leta po osvoboditvi. Knjige očitno gostom ne ponujajo; dobro je shranjena in gostje jo uporabljajo le ob posebni želji. V nji berem pohvale udeležencev raznih kongresov in šahovskih turnirjev.

— Ali zares ni nobene pritožbe? — sem vztrajal že kar nevljudno. — In ali gostje prav nič ne predlagajo in ne izražajo nobenih želja?

— Samo nad kaljenjem nočnega miru se pritožujejo. To je treba zapisati in nekaj ukreniti. Prav pred potelom so ponoči večkrat čudni koncerti. Razgrajače bo treba kaznovati. Povedati bi bilo treba še, da se gostje, ki so nastanjeni v hotelu Mlino, pritožujejo, da tam ni kuhinje; tudi ob slabem vremenu morajo prihajati sem na hrano.

»KLJUB DEŽJU...«

Beograjski »Putnik« se je vendar zmotil samo nekoliko: Junija je bil Bled zares skoraj prazen. Tudi prejšnji mesec nekaj časa niso mogli pričakovati, da bodo gostje tako silno navalili na Bled. Mislili so, da gostov ne zadržuje samo dež, marveč letošnje nove cene in ker so menili, da v predsezoni popust za člane sindikatov ni dovolj učinkovit. Potem pa se je začel naskok na hotele, zlasti v tem mesecu. Hotel »Jezero«, ki ima skupno 360 ležišč, je bil že v drugi polovici julija stalno popolnoma zaseden. 18. julija so imeli nastanjenih še pri zasebnikih 45 gostov, od 15. do 23. julija pa so najeli skupno izven hotela 55 postelj. Za tujce iz tujih držav morajo kakor v Toplicah rezervirati do 30 postelj; nad 20 tujih gostov imajo stalno.

Tudi v tem hotelu nimajo v »knjigi pritožb in pohval« vpisane nobene pritožbe. Tem več pa je pohval, ki so vpisane vse letos. Nizozemec, ki je naletel na slabo vreme, je zapisal v angleščini: »The country iz very fine in spite of the rain. We hope the sun shines tomorow.« (Pokrajina je zelo lepa kljub dežju. Upamo, da bo jutri sonce.) Neki Francoz se navdušuje: »Bled, vrai paradis! Si nous etions poètes, nous chanterons la pureté de son lac, la donner de son climat, le calme de ses montangnes...« (Bled, pravi raj! Če bi bili pesniki, bi opevali bistrino njegovega jezera, sijaj njegovega podnebja in mir njegovih gora...) Anglež, ki je prepotoval mnogo sveta, pravi: Having been to several beaty spots in Jugoslavien, three is only one place of real beaty and that is Bled... (Bil sem v mnogih lepih krajih v Jugoslaviji in moram reči, da je samo en kraj resnično lep in to je — Bled.) Jane Carey pa pravi: »It was so nice to bi greeted in English and to find every so helpful and kind. Every comfort. I hope to return.« (Tako prijetno je, ko te pozdravijo angleško in ko naletiš povsod na tako ustrežljive in prijazne ljudi. Udobje (komfort) je popolno. Upam, da se bom vrnila.) Tudi drugi rod naših izseljencev, ki ne obvlada knjižne slovenščine, piše: »We hope to return.« (Upamo, da se bomo vrnili.)

DA PA SE BODO ZARES VRACALI...

Da pa se bodo zares vračali — kaj smo dolžni Bledu in našemu turizmu na sploh?

Obrnil sem se na enega največjih poznavalcev blejske turistične problematike, ravnatelja hotela »Jelovica«.

— Kaj bi bilo treba ukreniti, da bi imel Bled vsaj predvojno zmogljivost? Zdaj tudi primanjkuje restavracij, ker ni penzionov in ker zasebniki ne dajejo hrane svojim gostom. Zvedel sem, da mora kuhinja hotela »Jezero« kuhati za 900 ljudi, hotela »Toplice« za približno 700. Menda gostinskim podjetjem ne gredo v račun cene hrane. Kako bi oživili na Bledu zimski turizem?

— Računati je treba, da ima zdaj Bled le 50% predvojne zmogljivosti, okrog 1500 postelj, ki so namenjene splošnemu turizmu. Prišteti ne moremo postelj počitniških domov. Razlogov je več, da se je zmogljivost Bleda tako zmanjšala. Prvi je, da so podrli vrsto vil in hotel Central med Toplicami in Petranom. Drugi pomembni razlog je, da so se na Bledu naselili številni nameščenci in delavci jeseniških železarn, podjetij v Lescah, radovljiškega okraja itd.; prezidali so zasebne vile, ki so bile poprej namenjene samo za poletno bivanje letoviščarjev. Nadalje so se na Bledu naselili nekateri uradi: v bivšem penzionu Neli (50 postelj) je zdaj lesnoindustrijsko podjetje; v Ambrožičevi gostilni je gozdno podjetje itd. Na Bledu so zdaj tudi počitniški domovi, ki jih poprej ni bilo: »Dom poštarjev«, predsedstva vlade AP Vojvodine, Dom književnikov itd. Ves bivši hotel »Evropa« ima zdaj jeseniška železarna.

— Bled bo moral v najbližji prihodnosti rešiti tri naloge: dobiti nov vodovod (dosedanji vodovod je zastarel in vode že občutno primanjkuje v više ležečih vilah), primerno kanalizacijo in pozimi bo treba odpreti cesto na Pokljuko. Ta cesta bi naj bila zares turistična, ne pa avanturistična. Nimamo primernega pluga, da bi bilo teh 18 km ceste redno preoranih. Malo je smučarjev, ki bi mogli plačati po 1200 din zasebnemu vozniku za štiriurno potovanje na Pokljuko. Če bo pozimi Pokljuka pristopna (kar velja tudi za Bohinjski kot, Planico s Kranjsko goro in za Jezersko), bo mogoče razviti zimski turizem na Bledu. Bled ne more živeti le od trimesečnega poletnega turizma. Za imenovane tri naloge (60 milijonov samo za kanalizacijo) pa sama gostinska podjetja nimajo dovolj sredstev. Če ne bo zimskega turizma, ne bo mogel ostati hotel Toplice odprt pozimi po novem finančnem sistemu — brez subvencij. Za povečanje zmogljivosti pa je nujno, da n. pr. Jesenice zgradijo za svoje delavce in nameščence stanovanja bliže delovnega mesta (zdaj mora delavec vstajati že ob 4, da se odpelje ob 5 na Jesenice). Izločiti je treba z Bleda prav vse, kar res ne spada sem: na primer lesnoindustrijsko podjetje je tu precej daleč od svojih obratov, kar velja tudi za vodstvo gozdne proizvodnje.

— Torej od pluga za sneg je tako odvisno življenje na Bledu? sem se čudil.

— Nič čudnega, čeprav bi za plug potrebovali le 200.000 deviznih dinarjev, ki bi jih poplačali že v prvi sezoni. Ne pozabite, da bi pozimi k nam prihajalo tudi mnogo smučarjev iz drugih držav kakor n. pr. v Švico, kjer lahko preorjejo na tisoče kilometrov cest. Pri nas pa večji sneg zasuje celo drvarje na Pokljuki in odreže od sveta ves Bohinjski kot.

Sn

Da bo človek, ne pa voda gospodar

Ob najnovejših raziskavanjih na Cerkniškem jezeru

Pred dobrim mesecom so kosci na Cerkniškem jezeru zagledali nekaj nenavadnega. Na »Blatah«, kakor imenujejo Notranjci jezersko dno, je prišlo nekaj ljudi s čudnimi napravami. Zabrnel je motor. Radovedneži so se približali in ugotovili, da so čudne naprave stroji za vrtanje. Glas, da so prišli na »Blata« inženirji iz Ljubljane, ki s stroji vrtajo v globino zemlje, se je kmalu raznesel po okoliških vaseh. Čemu neki vrtajo? Zakaj jih zanima, kaj se skriva pod blatno površino?

Star možakar je »pogruntal«, da iščejo nafto. Kmalu pa je zvedel, da tu ne gre za nafto, ampak za nekaj drugega. Inženirji iz Ljubljane vrtajo v zemljo in preskušajo jezersko dno. Jezero nameravajo namreč osušiti. Pa ne samo, da bodo osušili jezero. Načrt predvideva tudi druga dela, ki so z osušitvijo jezera tesno povezana: izrabiti vodno silo v človeku koristne namene, preprečiti poplave na Loškem in Bloškem polju itd. Skratka: gre za to, da bomo v bližnji prihodnosti začeli uresničevati načrt, po katerem bo v tem delu Krasa, to je v povodju Ljubljanice gospodar človek, ne pa voda.

Ko so stari ljudje slišali to novico, so začeli majati z glavami. »Zaman poskušajo«, so govorili. Pri tem so se seveda spomnili na čase v stari Jugoslaviji, ko so bili večkrat videli, kako skušajo preprečiti poplave. Vsi ti poskusi pa so bili jalovi. To ni prav nič čudno, saj so bili pravzaprav brez načrta. Pravega načrta v stari Jugoslaviji tudi uresničiti ne bi mogli, ker se oblast za stvar ni zanimala.

NEKAJ O »SVETOVNEM CUDU« — CERKNISKEM JEZERU

Cerkniško jezero je bilo že v davnih časih znano daleč po svetu. Že Rimljan Strabo ga omenja — imenuje ga »lagus lugeus« in »lugea palus«. Tudi Valvasor ga je obširno opisal. V svojem delu »Slava vojvodine Kranjske« pripoveduje o jezeru kot prirodnem čudu, kjer poleti ljudje kosijo, pozimi in spomladi pa se vozijo prav tam s čolni.

V pradavnih časih ni bilo jezera. To je marsikateri domačin že sam ugotovil, ko je v blatni strugi naletel na ostanke »črnega hrasta« — drevja, ki je nekdaj raslo tu. Ljubljanica, katere izvir je v Snežniškem pogorju, je tekla po strugi na površju zemlje, kakor druge reke. Njeno nekdanjo strugo lahko zasleduješ še zdaj — na primer med Grahovskim hribom in Otoškimi dolinami na Javorniku. Šele potem, ko so se začele zemeljske plasti premikati — ko se je začelo tektonsko in epirogenetsko dviganje, kakor pravijo znanstveniki — se je zaradi apnenčastih tal začelo zakrasevanje. Razvodnica se je premaknila, vode so začele iskati poti pod zemljo, nastale so kraške jame, udori in kraška polja. Eno največjih takih polj je Cerkniško jezero.

Spomladi in jeseni so na Loškem polju velike količine vode, ki odtekajo v požiralnik Golobino pri Danah. Vsa ta voda prihaja na dan na jugovzhodnem koncu Cerkniškega jezera kot potok Stržen. Razen Stržena je v tem delu jezera, v polkrogu še vse polno manjših izvirov. Precej močan je tudi izvir pri Steberku pod Križno goro — Lipsenjščica, ki prihaja iz Križne jame. Ob suši je neznaten, ob deževju pa voda kar bruha iz njega. Mnogo vode priteče v jezero tudi po nadzemski poti iz dolomitne Slivnice. Požiralnikov je največ v jugozahodnem delu jezera — največji je Velika Karlovica. Požiralniki pa jeseni in spomladi ne morejo požreti vse vode. Razen tega so večji izmed njih više od dna polja, zato se voda razlije po njem še preden začno požirati. In tako nastane poplava — jezero, ki pokrije do 2300 ha zemlje.

No, in kakšno korist imajo ljudje od tega »čuda«? Prav majhno, to sami vedo. Na »Blatah« raste sama kisla trava — največ je kravine, ki ni za drugega kakor za steljo. Ni vredna toliko kakor trud, s kakršnim jo vsako leto pokose in privlečejo po blatnih poteh v vasi. Kolikokrat kolne kmet, ko gre z vozom po seno, pa se mu kar iznenada vdre živinče do vampa v zemljo! Velikih »senožeti« — Ključev, Ribjekov, Lazov in drugih — niti pokositi ne morejo v mokrih letih, ker takrat vse poletje stoji na njih nizka voda. Tudi letos je tako. V jezeru je mnogo rib in rac, in lov nanje je zelo mikaven. Toda kaj pomaga vse to kmetu — če pa te zemlje ne more obdelati, če mu ne more roditi pšenice in krompirja! Rodila bi, pa še kako bi rodila, samo ko ne bi bila tu voda gospodar.

V stari Jugoslaviji so skušali odpraviti poplave in osušiti jezero tako, da so razširjali in čistili požiralnike. Toda kaj ti pomaga, če letos očistiš požiralnik, če pa drugo leto spet nanese voda vanj kamenje, les in drugo šaro, ki se zatakne ob skalah in v tesnih sifonih! In končno — kaj ti pomaga, če se lotiš osuševanja jezera, če pa pri tem ne pomisliš, kaj bo s planinskim poljem?!

DVE MUHI NA EN MAH

Za osušitev jezera je treba regulirati celotno povodje kraške Ljubljanice. Ali naj v ta namen povsod razširjamo požiralnike? Ne, tako ne bi ničesar dosegli, to se pravi, ne bi prišli daleč. Bolje bo zvrtati podzemeljske rove skozi hribe, ki ločijo med seboj posamezna kraška polja. Načrt predvideva, da bi zvrtali rov od Male Karlovice pa do planinskega polja (njegov iztok bi bil blizu planinskega gradu).

Na »Blatah« — kakor predvideva načrt — bi zgradili nasip v smeri od Žerovnice do Otoka. Tako bi dosegli, da bi na zgornji strani nasipa stala voda le še do dva meseca na leto. Sicer pa bi se odtekala po umetni strugi, izkopani na obodu jezerskega dna, v Zadnji kraj in od tam v rov pri Mali Karlovici. Spodnja stran nasipa, kjer so vodni pritoki manjši, pa bi bila suha vse leto. Tudi tu bi tekla voda po umetni strugi v rov pri Mali Karlovici. Tako bomo na spodnji strani nasipa pridobili okrog 20 kv. km plodne zemlje!

Kaj pa planinsko polje? Mar ne bodo potemtakem na njem poplave še večje? Ne samo poplave, ampak stalno jezero! To bo veliko zbiralno jezero, ki bo dajalo moč hidrocentrali na Vrhniki. Tako bosta ubiti dve muhi na en mah: pridobili bomo 20 kv. km plodne zemlje v Cerkniškem jezeru, hkrati pa napeljali vodo v hidrocentralo, ki bo dajala energijo za električno železnico in še za marsikaj drugega. Načrt predvideva tudi hidrocentralo pri Planini in pri Cerknici. Le-ta pri Cerknici bi dobivala vodo iz dveh zbiralnih bazenov v gornjem toku Cerkniščice. Uresničenje tega načrta bo ogromne gospodarske važnosti. Pridobili bomo zemljo in električno energijo. Sava pa bo dobivala več vode in postala tako bolj plovna.

Je ta načrt izvedljiv? Strokovnjak odgovarja, da je. Strokovnjaki so z nedavnimi raziskavanji popolnoma ovrgli stare teorije o nedostopnosti in gospodarski nepomembnosti Krasa. Ugotovili so, da je mogoče kraško vodovje energetsko bolje izrabiti kakor vodovje nekraških tal. Na Krasu namreč izhlapi le malo vode, medtem ko je na nekrasu izhlapijo okrog dve tretjini. So kraška tla res eno samo rešeto, neprikladno za gradbena dela? Strokovnjak odgovarja, da to ne drži. Preluknjane je morda le za dvajsetinko kraške zemlje, oziroma tal, kar nikakor ni ovira za gradbena dela.

Pogled na požiralnike pri Dolenjem jezeru

V tem kratkem opisu sem navedel le bistvene stvari o velikem načrtu. To pa predvsem zato, da bi neverne Tomaže na Notranjskem prepričal, naj ne zmajujejo z glavami. Že primer graditve hidrocentral v kraškem Vinodolu na Hrvatskem nam priča, da je tak načrt v socialistični Jugoslaviji izvedljiv. Ko bo uresničen, bomo lahko po pravici rekli, da je v vsem povodju Ljubljanice gospodar človek, ne pa voda.

F. S-č.

Bifé na gradu

odprt dnevno od 10. ure dopoldan do poznega večera.

Nudimo razna mrzla jedila in vsakovrstne pijače.

Gostinsko podjetje „Nebotičnik"

Po domovini

Na Visu bodo pridelali letos okrog 430 vagonov vina. Čeprav je slana spomladi znatno osmodila vinsko trto, je stanje vinogradov na Visu zadovoljivo. Vinograde so lepo obdelali, pa tudi vreme je bilo ugodno. Računajo, da bodo pridelali letos na Visu okrog 430 vagonov vina ali 30% več kakor lani. Če pa bo ta mesec dovolj dežja, se bo stanje vinogradov še izboljšalo.

Hrvatska je dobila 120 novih voditeljev kulturno-prosvetnega dela na vasi. Zveza kulturno-prosvetnih društev Hrvatske je priredila v Splitu in Novem Vinodolu enomesečni tečaj za voditelje kulturnega dela na vasi. Oba tečaja je obiskovalo 120 mladih učiteljev, ki so se temeljito seznanili z delom v kulturno-umetniških društvih, pevskih in tamburaških zborih, dramskih sekcijah itd.

Suša v južnem delu Crne gore. Že poldrugi mesec pritiska v južnem delu Crne gore suša. Skoraj polovica črnogorskih okrajev spominja na zunaj na lansko stanje, ko ni bilo nikjer videti zelenja. Ogroženi so jesenski poljski pridelki in sadje. Dobro je obrodilo samo zgodnje sadje, pa tudi sočivja je bilo precej, ker je bilo spomladi dovolj dežja. Pastirji so morali odgnati živino iz južnih v severne okraje, kjer je še dobra paša.

Ureditev mesta Visa. Odbor za olepšanje Visa je organiziral prostovoljno delo za ureditev mesta. Trg pred poslopjem MLO bodo betonirali in kanalizirali. Storili pa so napako, da trga niso dvignili. Obala v Visu je namreč ob največji oseki samo 70 cm nad morjem, med plimo pa je navadno pod vodo.

Izvoz bosenskih sliv v Nemčijo. Prebivalci Münchena so prvi v tujini dobili letos znane bosenske slive iz Koraja. Koraj je ena največjih zadružnih vasi v Bosni in Hercegovini med Tuzlo in Bijeljino. Tu rasto najboljše bosenske slive, ki so obrodile letos zelo dobro. Vodstvo kmečke delovne zadruge v Koraju je sklenilo, da bo zadruga izvozila letos 100 vagonov presnih in 30 vagonov suhih sliv. Prva dva vagona so že izvozili. Za devize bo kupila zadruga kamione in najnujnejše kmetijske stroje.

Trasiranje nove železnice od Zvornika do Tuzle. Strokovnjaki in tehniki so v juliju določili smer, po kateri bo speljana skozi Bosno nova železnica od Zvornika do Tuzle. Dolga bo 17 km in vezala bo središče tuzlanskega indutrijskega bazena z bosenskim mestecem ob Drini Zvornikom. Zahodno od Tuzle bo povezana z normalnotirno progo proti Doboju. Nova železnica bo del druge jugoslovanske magistrale, ki bo vezala Beograd čez Banja Luko z Zagrebom in čez Bihač s Splitom. Na splošno graditeljem ne bo treba premagovati tolikšnih ovir, kakor na drugih progah v Bosni in Hercegovini, le pod gorskim masivom Snagovo bo treba izkopati 5 km dolg predor ter zgraditi velik most čez Drino pri Zvorniku.

V Skopju živé štirje stoletniki. V Skopju živé štirje stoletniki, ki se večkrat sestanejo, da obujajo spomine na čase, ko so morali tlačaniti begom. Najboljša leta so preživeli v bedi in trdem delu.

Tudi v Makedoniji se ljudje zelo zanimajo za izdelke iz polivinila. V maju je začelo podjetje »Labud« v Splitu izdelovati iz polivinila razne predmete. V njem je zaposlenih nad 200 delavcev, ki izdelujejo zadnje čase zlasti mnogo torbic in umetnih rož. V poletni sezoni je posebno veliko povpraševanje po kopalnih čepicah, pa tudi po kovčkih in ročnih torbicah. Mnogo naročil prihaja tudi iz Makedonije, kjer se ljudje čedalje bolj zanimajo za izdelke iz polivinila.

V Vukovaru so cene živil večno najcenejše. Državno posestvo v Vukovaru ne more prodati vsega mleka. Vsak dan mu ga ostane nad 300 litrov in prodaja ga po 15 din. Ovčji sir prodaja po 150 din, polnomasten kravji sir pa po 50 din kg. Sladkor je v Vukovaru za 100 dinarjev cenejši kakor v Osijeku. Krompir je po 15, droben celo po 5 din, paradižniki po 12, dinje in lubenice po 15 din itd.

Pol stoletja rudnika v Kaknju. Rudnik v Kaknju je praznoval te dni petdesetletnico. Malo je ostalo v mestu živih ljudi, ki se še spominjajo njegovih začetkov. Več let so delali rudarji v tem rudniku po 12 ur dnevno. Zaslužili so pa po 6 grošev. Če bi naložili ves doslej nakopani premog na vagone, bi dobili 11.000 km dolg vlak, saj bi ga bilo 10.970.750 ton. Prvo leto so ga nakopali 9.000 ton. Največ so ga nakopali pred vojno, leta 1940 in sicer 367.700 ton, v prvi polovici letošnjega leta pa so ga nakopali 343.200 ton. Sedanje zaloge premoga v te mrudniku cenijo na 200 milijonov ton.

Pred 45 leti je umrl srbski pisatelj Stevan Sremac. V Nišu bodo jutri slovesno proslavili 45 letnico smrti znanega srbskega pisatelja Stevana Sremca. Sremac je kot profesor preživel v Nišu 11 let ter tu napisal več svojih najboljših del. Na dan proslave bodo odprli razstavo raznih pisateljevih predmetov ter odkrili spominsko ploščo na hiši, v kateri je stanoval. Proslava bo zaključena s slovesno akademijo, na kateri bo predavanje o književnem ustvarjanju Stevana Sremca, člani niškega amaterskega gledališča pa bodo uprizorili peto dejanje »Ivkove slave«.

Nova tehnika monumentalnega slikarstva. Akademski slikar Julije Merlić iz Varaždina je odkril novo tehniko monumentalnega slikarstva. Po njej je okrasil cerkev v Novakovcu blizu Varaždina.

Zamudili boste lepo priliko postati

brezplačno lastnik spalnice, kuhinje in ostalih bogatih dobitkov srečolova

V NARODNEM MAGAZINU (NA-MA) LJUBLJANA

če se ne odločite takoj za nabavo Vaših potrebščin v ljubljanskih poslovalnicah

Na-Ma

IMPRESIJE IZ DRAMSKE SEZONE
1950-1951

I. Deset premier. Vsega skupaj deset na novo pripravljenih uprizoritev. Število je ravno pravšnje. Prva leta po vojni smo stremeli za tem, da bi jih bilo čim manj, dejali, da je ideal štiri do šest. To je bila zdrava reakcija na nekdanjo preobilico, ki je imela za posledico fabrikacijske metode uprizarjanja. In vendar je tudi v tistih »industrijskih« časih Drama ustvarila velike, dragocene umetnine.

Samo pet, šest premier si lahko privošči gledališče, ki ni edino v svojem kraju (Drama je to še vedno, kljub poskusom, ustvariti »Mestno«) in ki ima ob velikem številu prebivalstva — veliko število vsak dan drugih obiskovalcev. V ljubljanski Drami je za zdaj še potrebna srednja pot — niti 25 niti 5 premier.

Med desetimi uprizorjenimi deli so bile štiri slovenske, od teh dve klasični (»Pohujšanje v dolini šentflorijanski«, »Razvalina življenja«) in dve polpretekli (»Celjski grofje«, »Profesor Klepec«). Hrvatsko delo polpretekle dobe je tudi že skoraj »klasično« (»Vučjak«). Dve deli iz svetovne klasike (»Ljudomrznik«, »Seviljski brivec«). Obe drami iz modernega odnosno polpreteklega svetovnega repertoarja (»Dom Bernarda Albe« in Zweigov — ne Jonsonov, kakor je bilo javljeno — »Volpone«) sodita pravzaprav tudi že med »moderno klasiko«. Novitete ni bilo, niti slovenske niti svetovne. — Drama je sicer res »nacionalno«, to se pravi vrhunsko reprezentančno gledališče, zato je njena prvenstvena naloga, uprizarjati dela, ki so že prestala preizkušnjo. A dokler nimamo svojih »bulvarnih«, »komornih« »eksperimentalnih« itd. odrov — ali ne bi morala vsaj tu pa tam tudi Drama preizkušati novosti? Po navadi to tudi dela (v prejšnji sezoni ena slovenska in ena svetovna novost, leto prej celo dve slovenski krstni predstavi) — a v tej sezoni je to opustila.

II. Ponovitve in »železni repertoar«. Iz prejšnje sezone je Drama ponavljala štiri predstave, od tega dve zopet v rednem programu, v abonmaju (»Za narodov blagor«, »Egmont«), dve pa le tu in tam, če ravno ni bilo kaj drugega dati na spored (»Operacija«, »Dama-škrat«). Zavoljo smrti Ivana Levarja, ki za to vlogo ni imel vsaj približno vrednega naslednika, se ni več mogel ponoviti »Kralj Lear«, ki bi sicer bolj ko katera koli predstava zaslužil, da preide za leta in leta v »železni repertoar«.

Drama je v minuli sezoni nekajkrat predvajala tudi Goethejevega »Egmonta«

Krleža: »Vučjak«

Tem bolj pa je presenetljivo, da se je »Egmont« v tej sezoni sicer pregral skozi vse abonmaje, a da je bil nato dokončno odstavljen. Mar ne bi tako odlična predstava, ena najlepših, kar jih je ustvaril kolektiv Drame, lahko prav zares prešla v stalni repertoar? Sicer je pa tako: Drama praktično nima »železnega repertoarja«. Najuspelejše predstave se ponavljajo v naslednji sezoni (izjemoma še v tretji), tu pa tam se zgodi, da po nekaj letih kakšno obnovijo, tako kot na pr. za prihodnjo sezono obljubljajo zopet »Krajnske komedijante« in »Hlapce«, a takih predstav, ki bi iz leta v leto ostajale na sporedu, takih ni, čeprav bi se našla publika, ki bi vrhunska dela vedno znova obiskovala. To je znamenje, da je Drama (kar je nujno) vendarle še vedno v večji meri repertoarno, ne pa reprezentativno gledališče.

III. Režija in »program«. Deset premier je režiralo šest režiserjev. Od teh sta le dva taka, ki se bavita izključno s tem poslom (Gavella, Žižek), pa še izmed teh je eden zdaj žal zopet le gost v Ljubljani, drugi pa je režiral v tej sezoni eno samo delo. Ostali štirje se ukvarjajo z režijo mimo druge, glavne zaposlitve: dva sta igralca (Jan, V. Skrbinšek), eden dramaturg (Kreft), eden scenograf (Molka). Res sta se dva od teh (Jan, Molka) začela bolj in bolj ukvarjati z režijo, tako da prehaja pri obeh prvotni poklic polagoma že v »drugi plan«. Razen Krefta in Žižka so vsi režirali po dve deli.

Pomanjkanje režiserjev, o katerem tožijo vsa naša provincialna gledališča, se torej pozna tudi v Drami. Na vso srečo, zavoljo slučajno ugodnih personalnih razmer (Jan, Molka, redna Gavellina gostovanja) ta okoliščina še ni rodila prehudih posledic. Seveda — to, kar manjka Drami, je tista vodilna režiserska osebnost, ki bi vsemu udejstvovanju gledališča vtisnila svoj pečat in privedla ansambel do enotnega umetniškega hotenja. Z drugimi besedami: Drami manjka program. Le dva moža sta tu, ki bi po svoji človeški ali umetniški potenci utegnila prevzeti tako programatično vodstvo: a eden od teh dveh se mora ukvarjati tudi z upravnim vodstvom in je vrhu tega še igralec, drugi pa v hiši na Gradišču ni več »doma«, ker se je spet preselil v svojo domovino, čeprav je bil pri nas že skoraj povsem aklimatiziran.

Dva mlajša človeka (Žižek, Molka) pa še vedno tipljeta, iščeta smer.

IV. »Pohujšanje« — osvobojeno predsodkov. Slavko Jan, ta na videz trezni, preumirjeni igralec-režiser je s presenetljivo drznostjo posegel v žerjavico in otel Cankarjev nemara najlepši odrski tekst, ga odrešil predsodkov alegoričnega in na silo simbolističnega tolmačenja ter ga uprizoril takega, kakršen je v resnici: bistra, žgoče igriva in vesela odrska burleska, odeta v dvobarven plašč družbene satire in poetične izpovednosti. Velik del kritike Jana ni razumel — razumelo pa ga je občinstvo, ki se je predstavam od srca smejalo in vseeno zamišljeno odhajalo domov.

Janovo »Pohujšanje« je med drugim dokazalo, da »realizem« ni edina odrešujoča veroizpoved v gledališču, marveč da zahteva oder tudi svojo dačo teatralike in groteske. In kar je najbolj presenetljivo: da je mogoče ostvariti to teatraliko celo na bazi elementov »stiliziranega realizma«, ne da bi pri tem zapadali v nasilno sociologiziranje in »timofejevščino«.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Najnovejša številka revije »Jugoslavija«

Poletna številka naše reprezentativne revije »Jugoslavija« za leto 1951 je posvečena našemu Jadranu, njegovi kulturni preteklosti, zgodovinskim spomenikom in naravnim lepotam, njegovim ljudem, pomembnim imenom minulih stoletij in naših dni, njegovim ribičem ter drugim prebivalcem otokov kamnitne obale od Istre do Crnogorskega Primorja. Ceprav je ta številka »Jugoslavije«, te daleč po svetu znane revije, ki jo tako vzorno tiska tiskarna »Ljudske pravice«, posvečena predvsem Jadranu, priobčuje tudi druge zanimive članke, originalne književne in likovne prispevke, politične članke, reportaže, kulturne informacije, umetniške fotografije in druge barvne reprodukcije. Razen tega priobčuje krajše vesti o športu in šahu.

Nova hrvatska zbornika

Zveza kulturno prosvetnih društev Hrvatske bo izdala letos posebno zbirko pesmi najboljših hrvatskih pesnikov, namenjeno predvsem kulturno prosvetnim društvom in prosvetnim delavcem, organizatorjem raznih kulturno umetniških prireditev in »književnih večerov«. To bo »Zbornik hrvatskih pesnikov« in v njem bodo objavljene izbrane pesmi od Antuna Mihanovića do sodobnih pesnikov. — Hrvatski književniki pa so pripravili več pomembnih prispevkov za novi »Zbornik književnikov Hrvatske«, ki ga bo izdala zagrebška založba »Zora«.

Portreti sodobnih jugoslovanskih umetnikov

POEZIJE GUSTAVA KRKLECA

Ob istem času, ko je bil pesnik Gustav Krklec počaščen z rednim članstvom Jugoslovanske akademije v Zagrebu, je založba »Novo pokoljenje« izdala njegovo novo pesniško zbirko »Lirska petoljetka«. V tej knjižici, obsegajoči 110 strani, je zbrana Krklečeva poezija iz l. 1945-1951. Že ob izidu njegove pesniške knjige »Tri poeme« (1949) je bilo mogoče ugotoviti značilen premik Krklečevih poetičnih prividov iz osebne, pretežno subjektivistične lirike k opevu družbenih, zgodovinskih dogajanj, k oblikovanju poezije, ki odsvita novo stvarnost. To in druge pesmi, kar jih je Krklec priobčil v raznih slovstvenih obzornikih, so sedaj zbrane v knjigo, o kateri lahko preudarno zapišem, da je ena najznačilnejših pesniških zbirk v hrvatski literaturi po osvoboditvi. Njena značilnost je tem večja, ker je vse pesmi navdihnil naš čas in v mnogih se kar neposredno odsvitajo njegovi obrisi, ne da bi mogli zabrisati in povsakdanjiti njihovo rahlo poetično tkivo. Staro vprašanje vzbuja samo ta ali ona pesem, v kateri je določeni »aktualni«

poudarek preočiten; v vseh drugih pesmih sta se Krklečeva vzhičenost in sodobna tematika spojili v pristen organizem.

Gustav Krklec ima za seboj že več ko trideset let pesniškega dela. Njegova prva zbirka z naslovom »Lirika« je izšla v Zagrebu l. 1919. Mladi pesnik je preživel prvo svetovno vojno v nekakem zatišju umetno ustvarjenega pesniškega sveta, in tako odkrivamo v tej mladostni liriki le malo odmevov velikega zgodovinskega dogajanja. Pesnik nadaljuje na liniji, ki jo je zarezala v hrvatsko književnost Moderna in prehaja k ekspresionističnemu pesniškemu stilu. Ze ta njegova zbirka, pa tudi nadaljnje, kakor »Srebrna cesta«, »Nove pjesme«, »Ljubav ptica«, »Izlet u nebo«, kažejo, da ga zanima predvsem notranji svet poezije, večni nemir, ki ga poznajo vsi pesniki, njihovo neugnano iskanje novih izrazov vsemu tistemu, kar tvori staro vsebino sleherne poezije in kar izpovedujejo pesniki podobno kot muziki v neskončnih kombinacijah svoje stvarjalne domišljije. V veliki večini teh stihov išče Krklec izrazov lepoti, moči in skrivnosti življenja, razodeva tankočutno ljubezen do pejsažev, doživljenih s slikarskim videnjem, a izraženih z muzikalnimi harmonijami pesniškega jezika. Predvsem je Krklec erotik in razpoloženjski lirik. Njegova pesem, polna nečesa mladostnega, žarkega, svetlega, kaže neko posebno lahkoto in jasnino, kakor ju ne najdeš slepa v pesmih njegovih vrstnikov v hrvatski in srbski poeziji. Ta dionizična opojnost z življenjem, ta razkipelost krvi in srca, ostaja vse do pesnikove petdesetletnice poglavitna značilnost Krklečeve poezije.

Po ustalitvi njegove ustvarjalne osebnosti so se onkraj vseh izmov povojne poezije izčistila tudi njegova izrazna sredstva. Njegov metaforično tako bogati, izbrušeni jezik ujema zdaj v ritmično široke in sproščene stihe, zdaj v take tradicionalne pesniške oblike, kakor so soneti, vso svojo čustveno razgibanost in intimno človečnost. Najboljši prerez Krklečevega dela so dale »Izabrane pjesme«, ki so izšle v Zagrebu l. 1947. Ta knjiga pomeni pesnikov obračun s preteklostjo, hkrati pa združuje najlepše, kar je ustvaril v tridesetih letih svojega pesniškega razvoja.

Že ob tem mejniku Krklečeve pesniške in človeške preteklosti vidimo, kako se njegova pretežno subjektivistična lirika nagiblje k zadnji zrelosti in kakor grozdne jagode, ko se približuje jesen, dozoreva v žlahtnino, ki jo medijo zmernejši žarki prvih jesenskih poldnevov. Notranje umirjenje pesnikove osebnosti, jasnejši pogledi na življenje, na njegove stvarne silnice, na njegov nadosebni, družbeni ritem označuje že omenjene »Tri poeme« in prav posebej »Lirsko petoljetko«. To ni nastalo samo pod prvimi sapami življenjske jeseni, ki je temu dionizičnemu pesniku dihnila v dušo: to so predvsem prinesle gorjupe izkušnje velike tragedije evropske zgodovine, odmevi herojične osvobodilne borbe v pesnikovem mišljenju in čustvovanju. V poeziji Gustava Krkleca se emocionalnost čedalje bolj združuje z intelektualnostjo, čustvena lirika dobiva močnejšo miselno primes, individualno prehaja v mogočni ritem kolektivnega, pesnikovi prividi zajemajo stavbo novega sveta, ki si ga grade sproščene množice. Taki so v »Lirski petoljetki« poleg treh pesnitev iz leta 1949 nekateri motivi iz pesnikovega rodnega Zagorja in s Hvara; take so balada »Jevrejka s Bjelava«, »Symphonia domestica«, »Cestitka stoleću« in še nekatere pesmi. Vmes so tudi za Krkleca nasploh značilni motivi kakor je, postavimo, »Chopin u Nohantu«. A tudi v teh pesmih zaznavamo le novo inačico večne enačbe: poezija = življenje. Ob koncu zbirke zgoščuje Krklec v nekaj drobnih dvovrstičnicah del svoje življenjske izkušenosti. Navajam samo en primer, ki se mi zdi najlepši in najznačilnejši:

Guslara sretoh. Bio je slijep.
Al reče: Sinko, život je lijep!

Zbunih se malko. Zar zbilja lijep?
— Vidjet ćeš, sinko, kad budeš
slijep!

Tako se Krklec s svojo zrelo, življenjsko toplo poezijo čedalje bolj približuje tisti vrsti objektivne poezije, ki na slehernem razvojnem višku bodisi dobe, bodisi umetnika daje pesniškemu izrazu nekak klasičen rez in dviga poezijo nad minljivostjo strujarstva in mode. Nekaj takih pesmi ostaja še dolgo, dolgo za poeti.

In če je že beseda o Krklecu, ne pozabimo, da ima slovenska literatura v njem vnetega prijatelja, ki je s prevodi Prešerna, Župančiča in drugih dokazal, kako blizu je temu rojaku iz Hrvatskega Zagorja slovenska beseda in koliko mu poje v duši naša poezija. Prav v teh dneh bo izšla v Mali biblioteki »Zore«, ki jo Krklec zgledno urejuje, zbirka Župančičevih poezij v hrvatskem prevodu: nov dokaz Krklečeve zveste vdanosti hrvatsko-slovenskemu kulturnemu sodelovanju.

Božidar Borko

FRANCOSKI FILM
»Brata Bouquinquant«

Imeni pisatelja Prévosta in režiserja Louisa Daquina sta tako znani, da vsekakor vzbudita zanimanje za film, v katerem lahko med uvodnimi napisi ugotovimo ti dve imeni. Po drugi strani pa nam tudi dajeta upanje, da bomo videli dober film. Od filma »Brata Bouquinquant«, ki je bil narejen po Prévostovem romanu in ki ga je režiral Daquin, smo sicer pričakovali nekoliko več, vendar lahko trdimo, da je film kljub nekaterim pomanjkljivostim, o katerih bo govora pozneje, dober in zanimiv.

Po idejnovsebinski strani obravnava Daquinov film v glavnem dva problema. Zakonski trikot preprostih francoskih ljudi, ki se konča z bratomorom i nvpliv duhovščine na človekovo svobodno voljo.

Zgodba s preprostim dekletom, ki pride iz vasi v mesto z eno samo željo, da se dobro poroči in najde svoj dom, dobi običajen zaplet. Želja se ji res kmalu izpolni i poroči se s človekom, ki se ji zdi zelo dober in lep, pozneje pa se izkaže, da je delomrznež, pijanec in grobijan. Nesrečna žena spozna tudi moževega brata, ki pa je popolnoma drugačen — dober in delaven. Ta se zaljubi v bratovo ženo in tudi ona ni ravnodušna do njega. Po nesrečnem naključju, med prepirom, pahne dobri brat slabega v reko, kjer ta utone. Žena hoče rešiti svojega ljubčka in se javi policiji, kjer izjavi, da je v silobranu pahnila svojega pijanega moža v reko. Seveda jo na policiji pridržijo in posadijo v preiskovalni zapor. Od tu dalje preide zgodba na obravnavanje drugega problema, ki je mnogo bolj zanimiv od prvega in ki je tudi filmsko odlično prikazan. V kapeli zapora posluša žena pridigo jetniškega duhovnika, ki jo tako gane, da se mu sklene izpovedati. Duhovnik pa njeno izpoved izkoristi v svoje namene in prične izvajati na nesrečnico moralni pritisk s tem, da ji noče dati odveze, dokler bo lagala sodnikom. Toda ljubezen je močnejša in duhovnik je prisiljen popustiti toliko, da ji da odvezo pod pogojem, da se nikdar več ne bo sestala s svojim ljubčkom. Pred sodnijo je žena oproščena, toda s popolnoma razdvojeno duševnostjo. V njej je duhovnik zanetil borbo med religioznimi predsodki in ljubeznijo do dragega človeka. Ko se zdi za mladi par že vse izgubljeno, pa le zmaga ljubezen in zdrava človeška misel nad temnim misticizmom cerkve.

Tako je film »Brata Bouquinquent« po obravnavanju teh dveh problemov ločen pravzaprav na dva dela. Najvažnejši in najpomembnejši je seveda drugi del, ko Daquin na zelo pretresljiv način obravnava občečloveško vprašanje izvajanja religioznega pritiska na človeka s strani »vojskujoče se cerkve«. Prvi del je le priprava, ekspozicija za obravnavanje tega centralnega vprašanja. Spoznamo glavno junakinjo in njeno okolico, njene preproste in naivne želje. Razmere, v katerih živi v svojem nesrečnem zakonu, ter njena skrivna ljubezen povzročita to, da jo gledalec vzljubi in sočustvuje z njo in je v drugem zaradi tega zaskrbljen za njeno usodo in ji iz vsega srca želi, da bi bila srečna tudi v svoji ljubezni. Toliko bolj je zato odvraten lik duhovnika, ki s svojimi spletkami visi kakor vampir nad nedolžno žrtvijo.

Žal je režiser prvi del filma nekoliko preveč razvlekel in razdrobil, tako da je mestoma tudi monoton in dolgočasen. To mu lahko štejemo v zlo tudi zaradi tega, ker prvi del ne vsebuje osnovne ideje filma, temveč je ta v drugem delu. Slednji pa poteka mnogo hitreje in bolj dinamično ter je tudi po režiserski strani veliko boljši kakor prvi. Pretresljivo in izvrstno podane so scene v ženski jetnišnici, kjer imajo glavno besedo redovnice in patri. Tu je mnogo besed o krščanski usmiljenosti, mnogo molitev in pobožnosti, toda nič človeškega usmiljenja, topline in človeškega srca.

Medtem ko se Daquin v prvem delu filma v svoji režiji ni znal otresti nekega standardnega kalupa, ki ga večkrat srečamo v filmih o zakonskih trikotih, pa se v drugem delu že s samim, globoko realističnim podajanjem atmosfere v ženski kaznilnici dokazal, da upravičeno uživa sloves enega najboljših francoskih režiserjev.

Nedvomno je film obogatila tudi igralka glavne junakinje, ki je z dobro igro, ki gledalca večkrat pretrese, uspela jasno pokazati obilico psiholoških pretresov, ki igrajo v tem filmu seveda zelo važno vlogo. Ostali igralci sicer niso ustvarili kakih nadpovprečnih stvaritev, vnedar pa tvorijo ubran in enovit kolektiv.

Film je vsekakor prav v današnjem času zelo zanimiv in aktualen, pa seveda ne samo za Francijo, ampak tudi za nas in za druge države, ker obravnava, kakor smo že zapisali, občečloveški problem, ki je danes pereč ne samo v Franciji, ampak tudi drugod. S svojo zdravo in napredno idejo, z razkrinkavanjem metod klerikalnih sovražnikov ljudstva je ta film dragocen umetniški dokument in prispevek k borbi človeštva proti mračnim nazadnjaškim silam.

pri.

FILMSKI DROBIŽ

Dva ugledna hollywoodska filmska delavca Slavko Verkapić in Marta Mitrović sta poslala narodom Jugoslavije čestitke in pozdrave k prazniku vstaje. Oba sta naša rojaka, ki že izza prve svetovne vojne živita v Ameriki. V svojem pozdravu pravita, da je v teku zadnjih deset let svet mnogo slišal o ljubezni jugoslovanskih narodov do svobode in neodvisnosti in o njihovem velikem pogumu in sposobnosti, da se herojsko žrtvujejo v borbi za neodvisnost. Svoj pozdrav zaključujeta z naslednjimi besedami: »Toda svet je šele sedaj pričel razumevati, da so jugoslovanski narodi, ki so vsestransko nadarjeni, sposobni na čelu s svojimi izkušenimi voditelji dati velik doprinos splošnemu napredku človeštva in njegovi miroljubni izgradnji civilizacije in kulture.

•

Po znanem romanu pisatelja Stevensona »Cudna zgodba dr. Jekylla in gospoda Hydea«, ki izhaja v našem časopisu, so posneli Američani film, v katerem igrata glavni vlogi Frederic March in Spencer Tracy. Sedaj pa se režiser J. Heywoord pripravlja za snemanje nadaljevanja tega filma: »Sin doktorja Jekylla«.

STEVENSON: 19

ČUDNA ZGODBA dr. JEKYLLA in gospoda HYDEA

Vsaki stvari je enkrat konec, vsak vrč se enkrat razbije in to končno popuščanje pred zlim je uničilo ravnotežje moje duše. Pa me vendar ni nič vznemirjalo. Padec je bil menda naraven, kakor da živim v starih časih pred svojim odkritjem. Bil je lep, jasen januarski dan. Tam, kjer je bilo topleje, se je led raztopil pod nogami, toda na nebu ni bilo oblačka. Regent's Park je bil poln ščebetanja zimskih ptičev in sladkih pomladnih vonjav. V soncu sem sedel na klop. Žival v meni se je spominjala starih pregreh. Dobra stran je nekoliko dremala in obljubljala kasnejše kesanje, ne da bi se zdaj zmenila za slabšo polovico. Pravzaprav — sem si mislil — nisem nič drugačen kakor drugi ljudje. Potem sem se nasmehnil in primerjal samega sebe z drugimi, primerjal svojo delovno dobrodelnost s kruto lenobo njihove brezbrižnosti. Prav ob tej ničemrni misli, mi je postalo slabo, kakor da bi imel hudo morsko bolezen, in začel sem drhteti kakor ob smrtni uri. Ko je to prešlo sem bil ves nebogljen. Nato je tudi moja nebogljenost prenehala in zavedel sem se, da sem zdaj drugačnega razpoloženja, bolj drzen in da se ne menim za nevarnost, skratka, da so me minili vsi oziri. Pogledal sem nase. Obleka mi je ohlapno visela na skrčenih udih, roka, ki mi je ležala na kolenu, je bila žilava in porasla. Spet sem postal Edward Hyde. Še pred enim hipom sem bil gotov spoštovanja ljudi, bogat in priljubljen — v jedilnici doma mi pogrinjajo mizo za kosilo, zdaj pa sem postal navaden plen ljudi, preganjan brezdomec, znan morilec, ki ga čakajo vislice.

Razum se mi je zameglil, a mi ni čisto odpovedal. Pogosto sem opazil, da so se mi v moji drugi podobi sposobnosti celo povečale in da mi je duh postal še prožnejši. Tako se je zgodilo, da je bil Hyde kos položaju takrat, kjer bi morda Jekyll podlegel. Lek je ležal v stekleni omari v mojem kabinetu. Kako naj pridem do njega? Ta problem (z rokami na senceh) sem se zdaj namenil rešiti. Vrata laboratorija sem zaklenil. Če bi skušal priti v svojo hišo, bi me lastni služabniki poslali na vislice. Uvidel sem, da se moram zateči drugam in pomislil na Lanyona. Kako naj pridem do njega? Kako naj ga pregovorim? Tudi če me ne ujamejo na ulici, kako naj se pojavim pred njim? In kako naj jaz, nepoznan in neprijeten obiskovalec, pregovorim slavnega zdravnika, da bo vdrl v delovno sobo svojega kolega dr. Jekylla? Tedaj sem se spomnil svoje izvirne osebnosti. Nekaj mi je še ostalo: pišem lahko z lastno pisavo. Ko se mi je to posvetilo, mi je postalo od začetka do konca jasno, kako moram ravnati.

Nato sem si uredil obleko, kakor sem vedel in znal, ter najel kočijo, s katero sem se odpeljal v neki hotel na Portland Streetu, ki sem si ga nekoč slučajno zapomnil. Ko me je voznik zagledal (saj sem bil res komična pojava, čeprav je obleka skrivala pod seboj tragično usodo), se ni mogel ubraniti smeha. Zaškripal sem z zobmi v divji jezi in smehljaj mu je izginil z obraza — na srečo zanj — in še bolj zame, kajti v naslednjem trenutku bi ga bil prav gotovo potegnil z njegovega sedeža. Ko sem vstopil v hotel, sem se oziral okrog sebe s takim groznim pogledom, da je strežno osebje kar trepetalo. V moji navzočnosti se niso niti spogledali, ampak so ponižno poslušali moja naročila, me peljali v zasebno sobo in mi prinesli potrebščine za pisanje. Hyde v nevarnosti za življenje mi je bil nova pojava: stresala ga je huda jeza, žejalo ga je po krvi in gnalo ga, da bi nekomu prizadejal bolečino. To bitje pa je le bilo prebrisano. Z velikim naporom je premagalo svoj bes, napisalo dve važni pismi, eno Lanyonu in drugo Poolu, in ju odposlalo s priporočeno pošto, da bi imelo v rokah potrdilo, da sta bili prav gotovo oddani na pošto.

Potem je sedel ves dan pri ognju v zasebni sobi in si grizel nohte. Tam je povečerjal sam s svojimi strahovi, medtem ko je natakar vidno medlel pred njegovimi očmi. Ko se je zunaj popolnoma stemnilo, je sedel v najbolj temen kotiček kočije in se dal voziti sem in tja po ulicah velemesta. On pravim — ker ne morem reči, jaz. Ta otrok pekla ni imel nič človeškega na sebi, v njem sta gorela le strah in mržnja. Ko se je končno spomnil, da bi voznik lahko kaj zasumil, ga je odpravil in se napotil peš, oblečen v nesorazmerno veliko obleko, da so se ljudje ponoči obračali za njim, v njem pa sta divjali dve podli strasti kakor vihar. Hodil je naglo, ker so mu bili strahovi za petami, in brbljal nekaj sam s seboj, se plazil skozi zapuščene prehode in štel minute, ki so ga še ločile od polnoči. Enkrat ga je ustavila neka ženska in mu menda ponudila škatlico vžigalic. Udaril jo je v obraz, da je zbežala.

Ko sem pri Lanyonu postal spet stari jaz, me je groza starega prijatelja morda le nekoliko prizadela. Ne vem. Zame je bila to le kaplja v morje gnusa, s katerim sem se oziral na preživete ure. V meni se je zgodila sprememba. Nič več se nisem bal vislic, pač pa sem se bal, da spet ne postanem Hyde. Poslušal sem Lanyonovo obsodbo, kakor da napol spim. V polspanju sem prišel v svojo hišo in šel spat. Spal sem kakor ubit po tegobah tistega dne in niti hude sanje me niso mogle zbuditi iz sna. Zjutraj sem se zbudil pretresen, oslabljen, toda osvežen. Še vedno sem sovražil in se bal živali, ki je dremala v meni in seveda nisem pozabil na strašno nevarnost, ki mi je pretila prejšnjega dne. Toda bil sem spet doma, v lastni hiši blizu svojega leka. Tako močan je bil ta občutek hvaležnosti v moji duši, da je bil skoraj kakor svetlo upanje.

PRED ZAČETKOM VELIKE MEDNARODNE KOLESARSKE DIRKE

‚Okrog Hrvatske in Slovenije'

Velika mednarodna kolesarska dirka okrog Hrvatske in Slovenije sodi po številu udeležencev med največje kolesarske amaterske prireditve na svetu. Po osvoboditvi bomo letos že petič gledali to veliko kolesarsko manifestacijo.

Leta 1947. je dirka imela le tri etape in je bila lokalnega pomena. Leta 1948. je imela pet etap in tedaj se je prvič tekmovalo za poedini in ekipni plasman. Velika mednarodna dirka s sedmimi etapami pa je postala leta 1949, ko so v dirki sodelovale razen Jugoslavije tudi Italija, Francija, Avstrija in STT. 80 tekmovalcev je moralo prevoziti 1043 km dolgo progo. Start in cilj dirke je bil v Zagrebu. Najtežja je bila etapa Koper - Bled, kjer so se vozači v Julijskih Alpah morali povzpeti na višino 1660 m. Zmagala sta Italijan Malabrocca in ekipa STT (Čok, Fontanot, Rinaldi). Lani sta bila start in cilj dirke v Ljubljani, proga pa je bila dolga 1040 km. Sodelovalo je nad 100 tekmovalcev iz Italije, Francije, STT, Avstrije, Luxemburga in Jugoslavije. Vozači so prevozili progo v osmih dneh.

Letos bosta start in cilj v Zagrebu. Proga bo dolga 1219 km, vozili pa bodo v osmih etapah. Tekmovanje bo od 7. do 16. septembra. Letos bodo Ljubljančani imeli priliko dvakrat videti tekmovalce, ker bodo vozači vozili skozi Ljubljano v drugi in sedmi etapi.

Etape so naslednje: 7. septembra prva etapa, 184 km: Zagreb — (Karlovac) — Ljubljana, 8. septembra druga etapa, 125 km: Ljubljana — Reka, 9. septembra tretja etapa, 90 km: Reka — (Crikvenica) — Opatija, 10. septembra četrta etapa, 204 km: Opatija — (Pulj) — Koper, 12. septembra peta etapa, 193 km: Koper — (Nova Gorica) — Bovec, 13. septembra šesta etapa, 88 km: Bovec — Bled, 15. septembra sedma etapa, 190 km: Bled — (Ljubljana) — (Celje) — Maribor, 16. septembra osma etapa, 145 km: Maribor — (Varaždin) — Zagreb.

Letošnja proga je najdaljša in najtežja. Proga gre čez nekoliko zelo težkih vzponov: Vršič (1640 m), Gorjance (950 m), Sv. Heleno (350 m), Višnjo goro (600 m) in Trojane (600 m). Uspeh na teh vrhovih se bo tudi posebej točkoval. Tako bo dobil zmagovalec na Vršiču 10 točk, drugi bo dobil 9, tretji 8 točk itd. Na Gorjancih bo dobil prvi 7 točk, drugi 6 točk, na Sv. Heleni, Višnji gori in na Trojanah pa zmagovalec 5 točk, drugi 4 točke itd. Po uspehu na teh vrhovih se bo določil gorski zmagovalec dirke »Okrog Hrvatske in Slovenije«. V kolikor bi dva tekmovalca imela isto število točk, bo gorski zmagovalec tisti, ki bo dosegel boljši uspeh na najvišjem vrhu.

Letos bodo na dirki poleg 40 jugoslovanskih sodelovali še vozači iz Italije, STT, Belgije, Velike Britanije in Zapadne Nemčije. Zelo verjetno je tudi, da se bodo za tekmovanje prijavili tudi Švicarji. Ni pa še zanesljivo sodelovanje Avstrije.

Favoritov je letos mnogo in ni mogoče niti približno prerokovati zmagovalca. Med našimi tekmovalci imajo veliko izgledov za uspeh Varga, znani gorski vozač Grajzer, Strain, Poredski in drugi. Od inozemskih vozačev bodo za naše tekmovalce najnevarnejši nasprotniki Italijan Malabrocca, ki je resen kandidat za zmagovalca, razen njega pa tudi tržaški in drugi inozemski vozači. Naši vozači upajo, da bodo na letošnjem tekmovanju dosegli uspeh in se tako oddolžili inozemskim vozačem za prejšnje poraze.

D. M.

Kaj je to jiu-jitsu?

V dobesednem prevodu iz japonščine pomeni jiu-jitsu — lomljenje mišic. Po domače pa bi rekli: zmagovati z gibčnostjo. Ta spretnost sestoji iz premišljenih prijemov in točnimi zadetki mišic in živcev. Kot pri ostalih fizkulturnih panogah temelji tudi jiu-jitsu na sistematični vadbi celega telesa. Ta daje rezultate, ki so Evropcu na pogled skoraj nerazumljivi. Japonec lahko s samo roko preseka bambusovo palico ali z vratnimi mišicami odbije vsak napad z roko ali s palico. Učenci jiu-jitsa izvajajo posebne vaje, katere jih napravijo odporne proti bolečinam. Njihova spretnost je popolna.

Prvi belci, ki so se delno priučili jiu-jitsu so bili ameriški mornarji. Ko so se mornarji »na suhem« preveč po mornarsko zabavali, so jih domačini Japonci enostavno pometali v morje. Zaradi nizke rasti Japoncev je zadeva izgledala tako neverjetna, da so po vrnitvi v Ameriko trdili, da žive na otoku »rumeni hudiči«!

Ostali prebivalci belega sveta so zvedeli za to spretnost mnogo kasneje po zaslugi nekega japonskega pravnika, ki je študiral v Ameriki. Ko se je nekoč po noči vračal domov, ga je napadla skupina pretepačev, katere je spretni pravnik tako temeljito »izdelal«, da so se zavedli šele v bolnišnici. Po tem dogodku je moral mladi Japonec pokazati svojo spretnost tamkajšnji policiji. Od takrat naprej ta novi sport uvajajo v svoje vrste vse policije oziroma varnostni organi na svetu. Toda belci še danes daleč zaostajajo za svojimi učitelji.

E. K.

Danes ob 19.30 v letnem kinu Tivoli težkoatletska mednarodna prireditev

DUNAJ-LJUBLJANA

Nastopijo naši najboljši dvigači uteži, catch as catch can, JU-DO, japonski športni dvoboj in JIU-JITSU japonska samoobramba v prikazu dunajskih mojstrov. Predprodaja vstopnic pri »Sportni stavi«. V primeru slabega vremena bo prireditev v Unionu.

JUTRI VSI V POSTOJNO!

»Janez, kam pa pojdeš v nedeljo dne 12. avgusta?«

»Vprašaš? Kam drugam kot v Postojno. Ta dan bo zaključena razstava lokalne industrije in obrti. Ob pol 14 bo tombola, kjer boš lahko zadel sobno opremo, kuhinjsko opravo, tele, prašiča, poleg tega pa bo še toliko tomboi, da boš dobil lahko vse, kar potrebuješ za svojo ženitev. Poskusi srečo!

Okrog 1000 Tržačanov bo prišlo »navijat« za svoje igralce, ki bodo igrali nogometno tekmo s Postojno.

Dopoldne bo na Titovem trgu koncert, po kosilu boš lahko poslušal v koncertni dvorani Postojnske jame pevski nastop SKUD »Tine Rožanc« iz Ljubljane. Poleg tega bo operni pevec tovariš Lado Korošec nudil pravi umetniški užitek.

Nato si boš prav tam lahko brusil pete ob plesnih zvokih godbe.

Zvečer bo slavnostno zaključena razstava na zabavišču razstavnega prostora.«

»Hm! Če je tako, in je dovolj jedače in pijače, moramo v nedeljo res vsi v Postojno!«

»H! Seveda bo! Zato, Janez, na veselo svidenje.«

Naši piloti na mednarodnem tekmovanju

Danes se je začelo v Švici mednarodno tekmovanje motornih letal in pilotov iz 10 držav. Tekmovali bodo na krožnem poletu nad Švico in tekmovanje bo trajalo do srede 15. t. m. Na njem sodeluje tudi Jugoslavija. Letalska zveza Jugoslavije je poslala na to tekmovanje podpolkovnika Svetislava Nešoviča, Zdravka Vukoviča in Ivana Gorjupa. Razen jugoslovanskih letalcev se udeležujejo tekmovanja angleški, belgijski, francoski, iranski, italijanski, nizozemski, luksemburški, danski in švicarski letalci.

ŠPORTNO DRUŠTVO JUGOSLOVANSKE ARMADE »PARTIZAN«

priredi v ponedeljek 13. avgusta ob 20. uri v vrtu Doma Jugoslovanske armade velik

BOKS MATCH

med prvo in drugo ekipo »Partizana«.

Nastopajo: Sovljanski, kapetan evropske reprezentance — Lekovič, drugoplasirani v Evropi — Golič, štirikratni prvak države — Paljič, dvakratni prvak države — Tot, trikratni prvak države in drugi reprezentanti.

Vstopnice v predprodaji v »Slovenija Šport« — Vstop za vse občinstvo. 311-a

ŠAHOVSKO PRVENSTVO SLOVENIJE

Pri vrhu so Puc, Levačič in Konič

Ljubljana, 10. avg. V nadaljevanju turnirja za prvenstvo Slovenije je bilo včeraj odigrano deveto kolo, ki je dalo naslednje izide: Stupica-inž. Mešiček prekinjeno, Pirc-Grosek 1:0, Levačič-Krulc remis, Trampuž-Milinar 0:1, Germek-Pogačnik 0:1, Ketiš-inž. Sikošek 0:1, Smoljanović-Konič remis, Bajec Vošpernik remis. Partija Preinfalk-Puc je bila prekinjena v naslednjem položaju: beli Preinfalk: Kg1, Td1, Tf5, kmetje na g2, h3 in f2. Črni Puc: Kh8, Dg6, Tf8, Sd3 in kmet na h7. Puc je kuvertiral. Danes je bila odigrana tudi prekinjena partija Puc-inž. Sikošek, katero je Puc dobil.

Po tem kolu je stanje na tabeli naslednje: Puc 6 (2), Levačič 5 in pol, Grosek 5 (1), Konič 5, Pirc 4 in pol (3) Milinar in Germek 4 in pol (1), Trampuž 4 in pol, Preinfalk in Bajec po 4 (1) itd.

Danes bodo odigrali naslednje prekinjene in odložene partije: Milinar-inž. Mešiček, Milnar-Pirc, Grosek-inž.Mešiček, Preinfalk-Puc, Vošpernik-Smoljanovič, inž. Sikošek-Germek.

Določene so jugoslovanske reprezentance ...

... za plavalni dvoboj s Francijo

Za mednarodno plavalno srečanje Francija-Jugoslavija, ki bo 15. in 16. avgusta v Zagrebu, so določeni naslednji plavalci za posamezne discipline:

1500 m in 400 m: Stipetič, Vidovič in Stefanovič, 100 m crawl: Škanata, Mihajlov, Frankovič, 100 m hrbtno: Škanata, Finci, Vilovič, 100 m prsno: Bajs, Barbieri, Kučar, Stojanovič in Pandur, 4×200 m: Stipetič, Stefanovič, Vidovič, Kvinc, Kurtini, Frankovič.

Od plavalk so določene: **400 m crawl: Loparič, Mardešič, Draganja, 100 m crawl: Loparič, Mardešič, Grkinič, 200 m prsno: Lavrenčič, Korpes, Kuhar, 100 m hrbtno: Majcen, Pelan, Ligorio, Grkinič, 4×100 m: Loparič, Grkinič, Mardešič, Draganja, Kalčič.**

Za discipline 200 m prsno za moške in 100 m hrbtno za ženske bodo kvalifikacijske tekme 13. avgusta v Zagrebu. Končna sestava naše plavalne reprezentance bo objavljena na dan tekmovanja.

Za vaterpolo tekmo pridejo v poštev naslednji igralci: vratarji: Kovačič, Jankovič, Ježina, branilci: Bakašun Ivo, Štakula, Brajevič, Kačič in Matulič, krilci: Grkinič, Kurtini, Ivkovič, napad: Radonjič, Ježič, Vilanovič.

Za tekmovanja v skokih so določeni od moških: Keber, Dobrin, Janovski, Dimitrijevič, Pribovšek, od žensk pa Tuta, Majer, Muravs.

... za boksarski dvomeč z Italijo

Sekretariat Boksarske zveze Jugoslavije je sprejel predlog Tihomira Panića o sestavi državne reprezentance, ki se bo 1. septembra sestala z italijansko reprezentanco v Beogradu. Jugoslavijo bodo zastopali naslednji boksarji:

Mušja kategorija: **Stevan Paljič**, bantam: **Srdanovič**, peresnolahka: **Redl**, lahka: **Stefanovič**, polvelter: **Sovljanski**, welter, **Keris**, polsrednja: **Stojkov**, srednja: **Sivka**, poltežka **Nikolič**, težka: **Krizmanič**. Kot rezerve so določeni po posameznih kategorijah: **Ozrovič, Radanov, Živkovič Bulat, Colič, Trajkovič, Pavlič, Petar Miloševič, Cirkovič, Sojič**

... za nogometno tekmo z Norveško

Na predlog zveznega kapitana inž. Milorada Arsenijeviča je izvršni odbor Nogometne zveze Jugoslavije določil naslednje igralce, od katerih se bo sestavila državna reprezentanca za tekmo proti Norveški, ki bo 23. avgusta v Oslu, vratarja Beara in Stinčič (Krivokuča ni bil upoštevan, ker se je nešportno vedel pri gostovanju Crvene zvezde v Braziliji), branilci Stankovič, Colič, krilci: Liuštica, Boškov, Horvat, Spajič, Milovanov, napadalci: Ognjanov, Mitič, Krstulovič, Bobek, Vukas in Zebec.

Spremembe v francoski reprezentanci

Pariz, 10. avgusta. Francoska plavalna zveza je spremenila sestav moštva, ki bo 15. in 16. avgusta v Zagrebu tekmovalo z Jugoslavijo. V waterpolu ekipi ne bosta igrala Padou in Du Quenoy Eno njunih mest bo zavzel Jany. Sestava waterpolo moštva bo naslednja: Conessa Berthe, Laurent, Lugan, Jany, Martinaux, Visene, rezerva Bultell Da bi bila štafeta 4×200 m bolje sestavljena, so Francozi sklenili, da bo izločilna tekma med Millionom in Cornom. Zmagovalec bo plaval z Janyjem, Bernardom in Boiteuxem.

TENIŠKI TURNIR V HAMBURGU

Hamburg, 10. avgusta. Na mednarodnem teniškem turnirju v Hamburgu je Danec Nielsen premagal Drobnyja v polfinalni igri z 1:6, 8:6, 6:2, 2:6, 6:3. V drugem kolu tekmovanja parov sta Ampon in Johansson premagala Huberja in Redla s 6:4, 6:1, 6:3.

ATLETIKA

ANGLIJA - JUGOSLAVIJA

Za to največjo povojno lahkoatletsko prvenstvo pri nas vlada med ljubitelji športa veliko zanimanje. Do četrtka je bilo prodanih že nad 10.000 vstopnic.

V nedeljo, 12. avgusta, bo na Bledu v Zaki

VELIKA TOMBOLA

združena z veselico, katero priredi Krajevni odbor Zveze borcev NOV.

NAD 1000 LEPIH DOBITKOV,

zakonska spalnica, kuhinjska oprava, les, cement, zidna in strešna opeka, apno, premog itd.

Čisti dobiček obeh prireditev je namenjen postavitvi spomenika padlim borcem NOV.

TABLICE SO PO 30 DINARJEV.

KOŠARKA

AŠK : Železničar 24:13 (prvi polčas)

Ljubljana, 10. avgusta. V današnji prijateljski tekmi med ligaškima vrstama AŠK in Železničarjem je zmagala vrsta AŠK z rezultatom 24:13. To pa je le rezultat prvega polčasa, ker je nadaljevanje tekme oviral močan naliv. Tekma je bila prekinjena.

Železničar (Ljubljana) : Polet (Maribor)

Drevi ob 20 uri bo v Domu Ljube Šercerja košarkarska tekma med Poletom iz Maribora in ligaško vrsto ljubljanskega Železničarja. To je zadnja tekma pred začetkom zvezne lige. V sredo 15. avgusta pa tekmuje ljubljanski Železničar z Železničarjem iz Beograda že za državno prvenstvo

Danes popoldne na stadionu Železničarja mednarodna nogometna tekma

VULLACH : ŽELEZNIČAR

Začetek glavne tekme ob 17.30 uri

Trgovsko podjetje *»Jugopetrol«*

nudi v prosti prodaji:

petrolej po din 110 za kg ali din 90 za liter;
strojno olje po din 59 za kg;
vretensko olje (za impregnacijo lesa in podobno) po din 32 za kg;
prašno olje po din 48 za kg;
tovotno mast po din 80 za kg;
mast za krogličné ležaje po din 112 za kg;
kolomaz po din 60 za kg;
bitumen (za izolacijo cevi, stavbnih temeljev in podobno) po din 15 za kg.

KMETJE, OBRTNIKI in drugi: Zahtevajte blago na naših črpalkah in v vsaki trgovini!

MALOPRODAJALCI, naročajte blago na naših poslovalnicah v Zalogu, Postojni, Ajdovščini, Kočevju, Novem mestu, Celju, Mariboru, Brežicah, Dravogradu, Ptuju in Murski Soboti.

Vsem odjemalcem zagotavljamo hitro, strokovno in solidno postrežbo.

LESNO INDUSTRIJSKO PODJETJE

CERKNICA

sprejme takoj na delo pod zelo ugodnimi pogoji:

strojne ključavničarje
kvalificirane mizarje
kvalificirane tesarje
tehničnega risarja
delovodje za mizarska in tesarska dela
več delavcev ter delavk za lesno industrijske obrate

Ponudbe sprejmemo pismeno ali osebno pri upravi LIP-a Cerknica

Odgovorni urednik: Ivan Šinkovec. — Lastnik: Osvobodilna fronta Slovenije — Tiska tiskarna »Slovenskega poročevalca«. — Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Knafljeva ul. 5, poštni predal 271, tel. štev. 55-22 do 55-25. — Mesečna naročnina 120 dinarjev — Inseratni oddelek Šelenburgova ul. 5, telefon 58-96 — Tekoči račun NB 601-90321-6

Preberite tudi tole:

NAŠE BRALCE V CELJU,

ki želijo imeti naš list dostavljen na dom, prosimo, da se priglasijo v podružnici »Slovenskega poročevalca« v Celju, ki sprejema naročila in daje informacije. — Uprava »Ljubljanskega dnevnika« 331-A

Poročila sta se novinarska tovariša Ivan Kranjec in Irena Špenkova. Iskreno čestitamo! 318-n

Krajevni odbor ZB - NOV iz Ostroškega brda, okraj Ilirska Bistrica, prireja 18. in 19. avgusta partizanski tabor na kraju bivše partizanske bolnišnice v »Borštu« s sledečim programom: Dne 18. avgusta ob 20 prihod partizanskih patrulj iz sosednjih vasi in partizansko taborjenje. Dne 19. avgusta od 9 do 12 slavnostni del programa: govori s kulturnim sporedom. Od 12 do 14 obisk partizanske bolnišnice. Od 14 dalje zabava s plesom. Vljudno vabimo vse, a posebno bivše »Brkinske« borce! Za jedačo in pijačo preskrbljeno! Iniciativni odbor 313-a

V nedeljo, 12. t. m., bo na Ratitovcu, okraj Kamnik, proslava desete obletnice SNOUB Slavka Šlandra.

Mestni odbor ZB NOV Ljubljana je za proslavo organiziral izlet z avtobusi. Odhod iz Ljubljane bo v nedeljo ob 6. uri zjutraj izpred restavracije »Slavija«, Gosposvetska c. 6.

Vabljeni vsi borci Šlandrove brigade. **Mestni odbor ZB NOV Ljubljana.** 332-a

Ljubitelje dobrega vipavca vabimo na otvoritev turistične točke »PODSKALA«, ki bo dne 19. avgusta v Vipavi. Točili bomo pristno vipavsko vino, mrzlo pivo in vse vrste pijač in likerjev. Poskrbljeno je tudi za dobro godbo, prigrizek in srečolov. — Pripravljalni odbor. 325-a

Prihod otrok rajona IV. Ljubljana, II. izmene iz počitniškega letovanja Cerkno pri Idriji (dečki) v sredo 15. avgusta ob 12.30. Šempeter pri Gorici (deklice) v četrtek 16. avgusta ob 12.30. 317-n

Trgovsko podjetje »Kurivo« nudi potrošnikom **premog - brikete** v prosti prodaji a 2470 din za 1000 kg. Naročila sprejemajo vse poslovalnice. 312-n

PUTNIK opozarja udeležence izleta v Opatijo in Reko, da je odhod vlaka 11. avgusta ob 23.45 in povratek iz Reke ob 19.05. 319-n

Nemastne madeže (črnilo, rjo, vino, sadje) zanesljivo odstranite z »Belonit« praškom. Prodajajo ga vse mestne drogerije v Ljubljani. 326-n

Telefonski imenik za l. 1951 je izšel in je naprodaj pri vseh poštnih uradih. Prodajna cena je 100 din. Imeniku je priložen seznam imetnikov poštnih predalov. 320-n

Kaj bomo slišali v radiu

NEDELJA, 12. AVGUSTA:

Poročila ob 7.00, 12.30, 15.00, 19.00, 22.00, 23.55. — 6.30 Jutranji pozdrav. 6.50 Jutranja telovadba. 7.15 Zabavna glasba. 7.55 Katere prireditve bomo danes obiskali. 8.00 Veder nedeljski spored. **9.00 Iz bratskih republik — Beograd, glavno mesto FLRJ.** 9.30 Pesmi in plesi narodov Jugoslavije. 10.00 Dopoldanski koncert del slovenskih avtorjev. **11.00 Zunanje-politični feljton — Akrobati z načeli (od defetizma do sodelovanja s sovražnikom. Nekaj odlomkov iz zgodovine francoske partije). 11.15 45 minut po svetu (glasbeni spored, vmes nekaj zanimivosti).** 12.00 Narodne in umetne pesmi poje komorni zbor Radia Ljubljana pod vodstvom Milka Škoberneta. 12.30 Napoved časa in poročila. 12.40 Zabavna glasba, vmes objave. **13.00 Pol ure za pionirje in cicibane — Pravljica o kači velikanki.** 13.30 Želeli ste — poslušajte! — vmes ob 15.00—15.15 Napoved časa in poročila. 16.50 Kmetijski nasveti (po vinogradu). 17.00 Skladbe, na katere pri nas doma nairaje plešemo. **17.40 Reportaža iz kulturnega življenja (Delo SKUD-a »Tine Rožanc«). 18.00 Uganite kaj igramo!** 19.10 Glasbena medigra. **19.20 Amilcare Ponchielli: La Gioconda — opera v 4 dejanjih** — vmes po prvem dejanju ob cca **20.10 Sportna poročila.** 22.15 Kaj bo jutri na sporedu. **22.30 Stevan Sremac: Buri in Angleži — na valovih 202.1 in 212.4 m.** 22.30 Oddaja za inozemstvo — na valu 327.1 m. 22.50 Za oddih in dobro voljo. 24.00 Zaključek oddaje.

PONEDELJEK, 13. AVGUSTA:

Poročila ob 5.15, 6.00, 12.30, 15.00, 19.00, 22.00, 23.55. — 5.00 Jutranji pozdrav. 5.25 Slovenske narodne pesmi. 5.50 Jutranja telovadba. 6.15—7.00 Veder jutranji koncert. 12.00 Antonio Vivaldi: Koncert za godalni orkester v a-molu, J. S. Bach: Brandenburški koncert št. 2 v F-duru. 12.40 Zabavna glasba, vmes objave. **13.00 Za vsakogar nekaj v besedi in glasbi.** 14.00 Arije iz slovanskih oper. **14.30 O športu in športnikih.** 14.45 Nekaj slovenskih narodnih pesmi. 15.15—15.30 Zabavna glasba, vmes objave **18.00 Skladbe Antona Lajovica poje mešani zbor Slovenske filharmonije pod vodstvom Rada Simonitija. 18.20 Spomini na roško ofenzivo.** 18.35 Italijanske popularne melodije poje tenorist Sečko Bubanj, pri klavirju Marijan Vodopivec. 19.10 Eksotične melodije. **20.00 Spominu proletarskega pisatelja Toneta Čufarja. 20.20 Novosti iz našega arhiva plošč. 21.00 V plesu po svetu.** 22.15 Kaj bo jutri na sporedu. 22.30 Nočni koncert del jugoslovanskih avtorjev — na valovih: 202.1 in 212.4 m. Oddaje za inozemstvo na valu 327.1 m: 22.30 Oddaja v nemščini. **22.45 Oddaja v italijanščini.** 23.15 Skladbe za vurliške orgle in violino. 24.00 Zaključek oddaje.

Uradi in ustanove razglašajo

SERVIS LOKALNIH PODJETIJ KAMNIK V LIKVIDACIJI

razprodaja naslednje blago:

Komati z vprego za konje, svinjina za sedlarje, čevljarska kopita, pete, politura, smola, podkvice, gumi za podplate, gumi plošeč, dreta;

mizarsko okovje, nasadila za vrata, škarje in kotniki za okna, zaskočniki in zapahi pokištveni, razparilniki in udice za žage;

sukanec, gumbi krojaški in trakovi za klobuke;

zakovice ograjne, za pločevino, sodarske ter bakrene, podložne ploščice, žeblji podkovski št. 1-2, železo razno;

barve suhe razne, okraski za krste.

Cene ugodne. Naročila poslati na spredaj navedeni anslov. 316-a

OSKRBITE SI PRAVOČASNO DOBRA SEMENA ZA JESENSKO SETEV!

Državna posestva, kmetijske delovne zadruge, kmetijske zadruge in ekonomije kakor vse kmetovalce obveščamo, da bo imela semenarna za Slovenijo na zalogi vsa semena žitaric za jesensko setev in sicer: pšenica, rž in ječmen. Semena bodo predhodno očiščena in razkužena ter potrjena od Kmetijskega znanstvenega zavoda v Ljubljani. Naročila se pošiljajo na naslov: Semenarna za Slovenijo, Ljubljana, Gosposvetska cesta 5 in sicer: Državna posestva in ekonomije naročajo semena neposredno, kmetijske delovne zadruge neposredno ali preko skladov pri semenarni, privatni sektor pa preko kmetijskih zadrug, ki so sklenile pogodbo s semenarno, da bodo prodajale in nakupovale semena. Pogoji za nakup semen so naslednji: zamenjava: za 100 kg semenskega, 110 kg merkantilnega žita; zamenjava: 100 kg: 100 kg z doplačilom za pšenico 350 din, za rž 380 din, za ječmen in oves 395 din. Naročila sprejemamo samo do 20. avgusta, zato pohitite, da si boste pravočasno oskrbeli dobra semena. 305-a

POZIV UPNIKOM IN DOLŽNIKOM

Delavsko uslužbenska restavracija Kurilnice Ljubljana je bila ukinjena dne 1. julija 1951. Delavsko uslužbenska restavracija Gramozolom Verd pa dne 1. avgusta 1951. Pozivamo vse upnike in dolžnike, da poravnajo svoje dolgove oziroma prijavijo svoje terjatve do 30 avgusta 1951 na tek. rač. N. B. 603-79055-0. Podjetje za preskrbo železničarjev — Delavsko uslužbenske restavracije Ljubljana. Dopise poslati na podjetje za preskrbo železničarjev Ljubljana, komercialni oddelek, Masarykova c. 15. 327-a

Na filmskem platnu prikazujejo

LJUBLJANA — UNION: amer. barvni film »Dama v hermelinu«. Kratki film »Film, nov. 31«. Predstavi ob 18.30 in 20.30. V primeru slabega vremena zadnja predstava odpade zaradi nastopa težke atletike. — SLOGA: francoski film »Brata Bounquinquant«. Kratki film Titove operacije. Predstavi ob 18.30 in 20.30. Prodaja vstopnic v obeh kinematografih od 17.30 ure dalje. — TIVOLI: zaprto zaradi nastopa težkoatletike — LETNI DOM LJUDSKE MILICE: francoski film »Tone in Tončka« Kratki film »Mavrovo se gradi«. Predstava 20.30. — TRIGLAV: ameriški film »Mildred Pierce«. Kratki film »Veliki miting«. Predstava ob 20. — ŠIŠKA: angleški film »Ljubavna zgodba«. Filmske novosti 28. Predstava ob 20. — LITOSTROJ: ameriški film »Oklahoma Kid«. Mesečnik JA 19. — VEVČE: ameriški film »Mildred Pierce«. Filmske novosti 26.

MARIBOR — PARTIZAN: amer. barvni film »Šeherezada«. Kratki film »1. maj 1951«. — UDARNIK: avstrijski film »Očarljivi goljuf«. Filmske novosti 31. — LETNI: ameriški barvni film »Šeherezada« Kratki film »1. maj 1951«. — STUDENCI: angleški film »Johnny Francoz« Kratkifilm »Zaradi onega zjutraj«. — POBREŽJE: ameriški film »Humoreska«. Kratki film »Zagrebški velesejem«.

CELJE — METROPOL: ameriški barvni film »Tisoč in ena noč«. Kratki film »Svet ob Soči«. — DOM: ameriški film »Kako zelena je bila moja dolina«. Filmske novosti 30. — LETNI: ameriški barvni film »Tisoč in ena noč«. Filmske novosti 30.

KRANJ — STORŽIČ: ameriški film »Draga Ruth«. Kratki film »Koraki v svobodo« — SVOBODA: ameriški film »Postunja«. Filmske novosti 23. — LETNI — PARTIZAN: ameriški film »Draga Ruth«. Kratki film »Koraki v svobodo«.

DOMŽALE: ameriški film »Žena s trojnim življenjem«. Filmske novosti 14.

KAMNIK: ameriški film »Nevesta naprodaj«. Filmske novosti 23.

ZADOBROVA: jugoslovanski film »Barba Žvane«. Filmske novosti 9.

RADOVLJICA: italijanski film »Sanje s ceste« Makedonski mesečnik 19.

BLED: ameriški barvni film »Ples na vodi«. Obzornik 52.

JESENICE: ameriški film »Maščevanje Rdeče čarovnice« Filmske novosti 25.

VRHNIKA: ameriški film »Draga Ruth«. Obzornik 51

TRBOVLJE: ameriški film »Bil sem vojna nevesta«. Filmske novosti 21.

HRASTNIK: ameriški film »Nevesta naprodaj«. Filmske novosti 24.

RAJHENBURG: ameriški film »Zapeljivka iz Novega Orleansa«. Filmske novosti 29.

MURSKA SOBOTA: ameriški barvni film »Škotska kri«. Kratki film »O Župančiču«.

ROGAŠKA SLATINA: ameriški film »Hrepeneča vdova«. Filmske novosti 13.

PTUJ: angleški film »Skrivnost sobe 19«. Kratki film »Partizanski dokumenti«

NOVO MESTO: jugoslovanski film »Bakonja fra Brne«. Filmske novosti 23.

IDRIJA: italijanski film »Sanje s ceste« Makedonski mesečnik 20.

ILIRSKA BISTRICA: ameriški film »Morski volk«. Filmske novosti 25.

KOČEVJE: avstrijski film »Prijatelja«. Kratki film »Z lastnimi močmi«.

SLOVENSKA BISTRICA: ameriški film »Zaklad Sierra Madre«. Filmske novosti 15.

ŠOŠTANJ: ameriški film »Dobri Sam«. Filmske novosti 16.

SEŽANA: ameriški film »Oklahoma Kid«. Mesečnik JA 19.

GUŠTANJ: ameriški film »Brzojav na zapad«. Bosanski mesečnik 34.

MEDVODE: ameriški barvni film »Guliverjevo potovanje«. Kratki film »Bombaž«

SLATINA RADENCI: angleški film »Božične pustolovščine«. Filmske novosti

MALI OGLASI

Za dajanje naslovov pismeno je priložiti 10 din in navesti štev. oglasa. — Oglasni oddelek Ljubljanskega dnevnika, Ljubljana, Šelenburgova ul. 5, poštni predal 271

Za Trbovlje sprejmemo letečega kolporterja (ki razpolaga z biciklom) za prodajo listov vsak dan od 16. dalje. Interesenti naj se javijo v podružnici »Slovenskega poročevalca« v Trbovljah

KORESPONDENT, z znanjem angleščine, išče zaposlitve. Ponudbe poslati pod »Služba« na oglasni oddelek. 942-1

KNJIGOVODJO-injo, verzirano moč, z daljšo prakso, sprejme takoj Mestno trgovsko podjetje »Mleko«, Jesenice. Plača po dogovoru. Stanovanje preskrbimo Ponudbe poslati na »Mleko«, Jesenice. 941-1

GOSTINSKO PODJETJE nudi 2 mesečno zaposlitev mizarju s svojim orodjem Plača po dogovoru. Istotam se nudi stalna zaposlitev 2 perfektnim kuharjem ali kuharicam. Plača po uredbi Predstaviti se: Hotel »Razor«, Kranjska gora. Istotam dobita zaposlitev dva stalna hišna delavca. 933-1

GOSPODARSKI POSLOVODJA z dolgoletno prakso v poslovodstvu, komerciali, nabavi, želi namestitev v Ljubljani. Ponudbe na ogl. oddelek pod »Trgovina«. 932-1

GOSPODINJSKO POMOČNICO z znanjem kuhe sprejmem takoj v centru Ljubljana. Plača dobra. Naslov v ogl. oddelku. 928-1

EKONOMISTA s končano fakulteto in absolventa ekonomskega tehnikuma takoj sprejmemo v službo. Razpolagamo s stanovanjem za samce. Za odlično hrano preskrbljeno. Plača po uredbi s stalnim mesečnim dodatkom na službo JA. Interesenti naj se javijo vsakodnevno ustmeno ali pismeno v pers. odseku Preduzeča »Kamnik«, Kamnik. 889-1

SAMOSTOJEN KNJIGOVODJA — računovodja, išče zaposlitev. — Nastop 1. septembra. 15 letna praksa. Pogoj družinsko stanovanje. Naslov: Markic za Jože Veldin, Zagreb III. Rendičeva št 19. 916-1

KONJAČA, veščega v konjaški stroki, sprejmemo v podjetje za pridobivanje teh maščob Ponudbe na naslov: Kafilerija, Kašelj. RLO V. Ljubljana. 977-1

SAMOSTOJEN KNJIGOVODJA — računovodja, išče zaposlitev. — Nastop 1. septembra. 15 letna praksa. Pogoj družinsko stanovanje. Naslov: Markic za Jože Veldin, Zagreb III, Rendičeva št 19. 916-1

ŠTIRI DOBRE NATAKARJE(ce), izvežbane in dve perfektne blagajničarke, iščemo za takojšen nastop. Ponudbe poslati na upravo kavarne in restavracije. Dom, Celje, Breg. 899-1

IŠČEM DEKLE, zdravo, pošteno in resno ali ženo za nego dojenčka v dopoldanskih urah. Nastop 1. septembra. Zglasiti se od 14—16. Naslov v oglasnem oddelku. 966-1

KRPANJE ali drugo šivanje na stroj sprejmem na dom. Naslov v oglasnem oddelku. 971-2

BRIVSKE POMOČNIKE sprejme takoj brivnica Celje, Stanetova ulica. 939-1

ZRAČNO PUŠKO prodam. Naslov v oglasnem oddelku. 944-4

ŠPORTNE MOŠKE HLAČE (Spitzhose), platnene, plašč in blago za plašč in razne ženske obleke prodam. Ogled od 12—4 popoldne. Tržaška cesta 8, II. nadstropje, levo. 943-4

PRITLIČNO HIŠO z vrtom v Ljubljani zamenjam za enodružinsko hišo na Gorenjskem in za doplačilo. Zamenjam tudi moško dvokolo. Ponudbe na oglasni odd. pod »Zamenjam«, 961-7

MOŠKO KOLO »Puch« zamenjam za dobro ohranjeno žensko in prodam emajliran štedilnik. Naslov v ogl. oddelku, SP Celje. 940-6

SOBO išče vdova brez otrok ali gre za gospodinjo k eni osebi. Ponudbe na ogl. odd. pod »Vdova«. 938-9

RABLJENO SPALNICO, mehak les, prodam Ogled po 15. Naslov v oglasnem oddelku. 937-4

ELEKTROLITE za radijske aparate prodam. Zaloška 63, I. nadstr. 936-4

GRADLA, 5.50 m, za žimnico, prodam za 4500 din. Vehovc, Florijanska ulica št. 7, I nadstropje. 985-4

SUHIH MECESNOVIH DESK, 1.5 kub. metrov, prodam. Naslov v oglasnem oddelku. 986-4

KONTRA BAS, dobro ohranjen, ugodno prodam Naslov v oglasnem odd. 931-4

GNOJNE PRSTI, 80 kubičnih metrov, ugodno oddam v Dravljah. Naslov v oglasnem oddelku. 929-4

GLOBOK OTROŠKI VOZIČEK, v dobrem stanju, prodam za 3500 din. Naslov: Kon: Bleiweisova 7, pritličje, levo. 157-4

VEČ GOZDNIH in skladiščnih delavcev sprejme takoj trgovsko podjetje Kurivo, Masarykova 15. Ljubljana. 923-1

DVE RJUHI iz finega pravega platna in športni voziček prodam. Naslov v oglasnem oddelku. 978-4

GRAMOFON, za priključek na radijski aparat, prodam. Flander, Tržaška cesta št 95. 973-4

FOXTERIERA, 8 tednov starega, z rodovnikom, prodam. Naslov v oglas. oddelku. 976-4

JEDILNI PRIBOR, rje prost, za 12 oseb, prodam ali pa zamenjam za šivalni stroj »Singer« ali »Pfaff«. Ljubljana, Tavčarjeva 3/I., desno. 911-4

VINSKE SODE. 5 ležakov od 14 do 18 hl in 10 transportnih prodam ali zamenjam za vino. Naslov v oglasnem oddelku. 857-4

PRODAM: povečevalni aparat do 6×6, Stereo nastavek za Leico, radijski aparat, mikroskop (4 objektivi). Naslov v ogl. odd. 926-4

OTROŠKI VOZIČEK, globok, prodam po ugodni ceni. Plačilo tudi v bonih. Poljanska 53, pritličje, desno. 946-4

MIKROSKOP »Leitz«, povečava 1500-krat, prodam za 40.000 din. Demšar, Pugljeva 14. 947-4

VOLNENEGA BLAGA, 3.15 cm, za moški ali damski plašč, prodam. Naslov v oglasnem oddelku. 949-4

ŠPORTNO KOLO prodam. Na ogled: Krojač, Tyrševa 35. 952-4

PLETILNI STROJ in pletilne igle prodam. Naslov v ogl. odd. 902-4

KOVČEG - GRAMOFON, skoro nov, in 10 g zlata za zobe prodam. Naslov v oglasnem oddelku 984-4

KLAVIRSKO HARMONIKO, 80 basov, z registrom in kovčegom, ter zlato žensko uro ugodno prodam tudi na bone Voglar, Celovška 34. 984-4

ZAVOD ZA POVEČANJE SLIK, dobro vpeljan z dvosobnim stanovanjem in inventarjem, v večjem primorskem mestu, prodam. Ponudbe pod šifro: »650.000« na ogl. oddelek. 964-4

ZDRUŽENJE SLEPIH Slovenije, Ljubljana, Gosposvetska 10, ima v zalogi več sto košar iz zelenega vrbja, za drva ali premog. Interesenti naj se obrnejo za nakup na gornji naslov.

2 SKUNKS KOŽICI, črni in božične jaslice prodam. Dam tudi za denarne bone. Pirc, Vrhovčeva 12. 969-4

DVE POSTELJI in nočni omarici prodam. Žnidarčič, Ipavčeva 6. 955-4

PRAVE AKVAREL BARVE: Schmincken, Günther-Wagner ali Pelikan kupim. Papir in literatura zaželjena. — Ponudbe na Cvirn Fedor, Rožna ulica 39, Ljubljana. 987-5

FOTOAPARAT Leica, novejši model, ali Retina. 2 a Rolleflex, avtomat Universalsuher za Leico in 2 fotoreflektorja Agfa kupim. Pismene ponudbe na ogl. odd. pod »Foto Leica«. 970-5

ZAMENJAM tovarniški električni kuhalnik na dve plošči za kinoaparatuo 16 mm, lahko pokvarjeno. Razlika po dogovoru. Naslov v ogl. odd. 980-6

GOSPODINJSKO POMOČNICO, najraje z dežele, sprejmem. Nastop službe takoj. Mesarija Mrežar. St. Vid 98 nad Ljubljano. 953-1

GARAŽO za mali DKW avto iščem. — Po možnosti v centru. Plačam 1500 dinarjev mesečno. Ocvirk Tine, Zupančičeva 12, pritličje. 958-8

SOBO zamenjam s pritiklinami v mestu za enosobno stanovanje na periferiji Ponudbe pod »Šiška« na oglasni oddelek. 939-9

OPREMLJENO SOBO, brez posteljnine in perila, iščem. Plačam dobro — tudi v naturalijah in dam nagrado. — Pismene ponudbe pod »Do zime« na oglasni oddelek. 974-9

SOBO prazno ali opremljeno za dve odrasli mirni osebi išče upokojenec. Za uslugo sekam drva. Ponudbe pod »Mir—1951« na ogl. oddelek. 975-9

STANOVANJE dve lepi sobi, kabinet, s souporabo kopalnice, na lepem kraju blizu tramvaja, zamenjam za dvosobno ali dvo in polsobno stanovanje. Ponudbe pod »Čisto« na oglasni oddelek. 981-9

DVOSOBNO STANOVANJE na Reki zamenjam za enakega v Ljubljani. Naslov v ogl. odd. 927-9

DVOSOBNO STANOVANJE, prostorno, z vsemi pritiklinami, v Kranju, zamenjam za enako ali večje enosobno v Ljubljani. Ponudbe pod »Kranj - Ljubljana« na ogl. oddelek. 925-9

ENOSOBNO STANOVANJE zamenjam. V poštev pride Šiška, Bežigrad, center, Klavčič, Kolodvorska ul. 17. 950-9

ENOSOBNO STANOVANJE, lepo, sončno, v Šiški, zamenjam za dvosobno. Naslov v oglasnem oddelku. 954-9

ENOSOBNO STANOVANJE z malim kabinetom zamenjam za sličnega. — Naslov v oglasnem oddelku. 982-6

OPREMLJENO SOBO, 500×360, separirano, Livarska ulica, zamenjam za prazno v bližini. Dam dobro nagrado. Pišite pod šifro: »Ista velikost, eventualno večja« na ogl. odd. 959-9

TROSOBNO STANOVANJE s kabinetom (I nadstropje), lepo, zračno (luksuzno), v centru Ljubljane, zamenjam za enako dvosobno (tudi v II. nadstropju). Naslov v oglasnem oddelku pod »13«. 960-9

DVOSOBNO STANOVANJE, komfortno, v Beogradu, zamenjam za podobno v Ljubljani. Naslov v ogl. odd. 961-9

DVOSOBNO STANOVANJE s kopalnico in vsem komfortom v vili, prostorno, krasno, zamenjam za enakovredno enosobno s kabinetom. Ponudbe pod »Sporazumno« na ogl. odd. 967-9

IZGUBILA SEM dne 9. avgusta žensko zapestno uro »Anker«. Prosim najditelja, da odda proti nagradi na naslov v oglasnem oddelku. 956-10

IZGUBILA SEM 30 julija šop (9) ključev na živilskem trgu ali na Poljanski cesti. Poštenega najditelja naprošam, da jih odda proti nagradi vratarju Poljanske gimnazije. 962-10

IZGUBIL SEM listnico z vsemi dokumenti dne 8 avgusta pri zadnji predstavi v kinu Union Najditelj naj vrne samo dokumente Dornik Albin, Florijanska 3. 968-10

IZGUBIL SE JE PES, velik, sliši na ime Nero Kdor ga ima ali ga je videl, naj ga vrne proti nagradi. Marn Miha, Tomačevo št. 15. 904-10

RAZVELJAVLJAMO izgubljeni sindikalni izkaznici na ime Jeras Anton, rojen 9. maja 1932 v Mavčičah in Carman Jože, rojen 17 februarja 1932 v Žlebeh Sindikalna podružnica Tekstilne tovarne Medvode 948-11

VESTNEMU in vljudnemu najditelju se za poslane mi osebne dokumente iskreno toplo zahvaljujem. S. L. Ljubljana, Tomšičeva 7. 979-11

POJAVLJAJO SE GOVORICE, da dolguje Ključarjeva večje vsote. Izjavljam, da jaz ničesar ne dolgujem ter tudi nisem plačnica za dolgove, katere bi kdor koli napravil na moje ime. Ako pa ima Majda Šimenc poročena Ključar dolgove, pa to nima z menoj nobene zveze. Katarina Ključar, dimnikarstvo, Celje. 896-11

PREKLICUJEM sindikalno izkaznico, režijsko karto in službeno knjižico na ime Klančar Vladimir, Predovičeva ulica 15 Moste, Ljubljana. 963-11

SVARIM PRED NAKUPOM zapestne ure »Roamer« — 17 kamnov, Tov., ki je uro vzela, jo svarim, da jo v izogib posledic vrne na ogl. odd. 945-10

Jugoslavija NA MEDNARODNI RAZSTAVI ARHITEKTURE

V eni učilnic fakultete za arhitekturo ljubljanske TVS nimajo počitnic; ne poznajo pa tudi uradnih ur — delovne dni je treba podaljšati pozno v noč. V tej učilnici nastaja razstava jugoslovanske arhitekture, ki bo prikazana na pomembni mednarodni prireditvi. Jugoslovanska društva arhitektov so včlanjena v Mednarodni zvezi arhitektov (UIA L'Union internationale des architectes). Dne 23.—30. septembra bo v Rabatu, znamenitem mestu francoskega Maroka, drugi kongres Mednarodne zveze arhitektov. Hkrati bodo priredili mednarodno razstavo arhitekture; sodelovale bodo vse članice (države) zveze. Že do 20. t. m. bo moralo biti pripravljeno vse gradivo, ki ga bodo tedaj neposredno odposlali iz Ljubljane v Maroko.

Naši arhitekti bodo ob tej priliki nastopili prvič kolektivno v tujini. Zastopani pa bodo tudi na pomembnem mednarodnem kongresu, katerega glavna vsebina bo razprava o novih nalogah arhitekture. V prvem delu kongresa bodo obravnavali teorijo in prakso urbanizma in arhitekture na konkretnih primerih. Referenti bodo arhitekti mednarodnega slovesa. Tako bo n. pr. imel referat o stanovanju (od lokacije do stanovanjske opreme) eden najuglednejših angleških arhitektov Anthony Chitty, ki je dobro znan tudi v Ljubljani. Prvi del kongresa vsebuje štiri referate. Vsebina drugega dela bo pregled dosedanjega dela in perspektiva na nadaljnji razvoj pri obnovi razdejanih mest in graditvi novih naselij. Razstava bo živo ilustrirala teme kongresa, zato pa ima tudi predpisano vsebino in obliko. Naša država bo odgovorila na določene teme z razstavnim gradivom, ki bo vse fotografirano in nalepljeno na 34 paneau-jev, vezanih plošč po 170×96 cm. Vsaka takšna tabla bo imela glavo z državnim grbom in napisom. — Vse razstavno gradivo postane last USA, ki bo potem prirejala razstave v glavnih mestih včlanjenih držav.

Organizacija razstave zahteva zelo mnogo umskega, tehničnega pa tudi ročnega dela. Predvsem je bilo treba zbrati mnogo gradiva — fotografij, načrtov itd. — na področju posameznih republiških društev arhitektov. Društva sama so že najprej odbirala gradivo, preden so ga poslala v Ljubljano. Tu pa imajo delavci Društva arhitektov Slovenije, organizatorji razstave za vso državo, najtežjo in najodgovornejšo nalogo, da izberejo zares najprimernejše gradivo in poskrbijo, da bo uporabljeno ne le v enotnem slogu, estetsko, marveč dovolj nazorno, učinkovito ter s primernim poudarkom vseh značilnosti naše arhitekture in problematike. Naloga je tem težja, ker morajo zelo hiteti. Prevzeli so jo šele sredi prejšnjega meseca, s polnim razmahom pa so mogli začeti delati komaj ob koncu julija.

Julija je bil v Zagrebu ustanovni občni zbor Sveta društev arhitektov Jugoslavije, organizacije, ki povezuje republiška društva. Ob tej priliki so zborovalci zaupali nelahko nalogo Društvu arhitektov Slovenije. Arh. N. Sercer iz Beograda je prevzel nalogo, da nadzira in vodi ter koordinira vse priprave za razstavo po republikah, pa tudi v Sloveniji. Težavno nalogo neposrednega izbiranja, pripravljanja gradiva in ureditev jugoslovanskega dela razstave je prevzel arh. Edvard Ravnikar, profesor na fakulteti za arhitekturo v Ljubljani. Slušatelji njegove šole sodelujejo požrtvovalno in vneto pri tem delu, saj se zavedajo, da gre za ugled naše države. Na mednarodni kongres arhitektov pojdejo iz naše države trije delegati: in sicer po eden iz Srbije, Hrvatske in Slovenije. Delegati imajo nalogo pripraviti teze našega stališča glede na teme, ki bodo na dnevnem redu kongresa.

Naše razstavno gradivo bo skušalo odgovoriti na predpisane teme razstave. Pod poglavjem »Dežela« (država) bo prikazan zemljepisni položaj Jugoslavije, dalje prebivalstvo, običaji, folklora, zgodovinska in sodobna arhitektura, organizacija arhitektov in strokovne publikacije. Drugo poglavje bo vsebovalo pregled perečih problemov in nalog (vojno razdejanje, potrebe po stanovanjih, gradbena dela vseh vrst, nujni ukrepi, načrti rekonstrukcij in program obnove). V poglavju »Tehnika realizacije« bodo prikazali tradicionalno tehniko (les, kamen, opeka), novo tehniko (železobeton, jeklo itd.), racionalizacijo gradbišč, normiranje gradbenih elementov, prefabrikacijo, modularni sistem, tipske projekte, šole, bolnišnice, kolodvore itd. Prva tri poglavja bodo sestavljala splošni del razstave. Posebni, drugi del, pa bo razdeljen tudi na tri poglavja: središča mest in drugih naselij, rekonstrukcija središč, ustvarjanje novih centrov, stanovanjskih četrti, razmestitev upravnih, trgovskih in stanovanjskih ter družbenih objektov, stanovanja — razmestitev stanovanjskih četrti v mestu, načrti naselij, individualna in kolektivna stanovanja ter oprema. Sledijo zelene površine — zaščita površin, pogozdovanje, taborjenje, turizem, alpinizem, mladinski počitniški domovi, parki in zelena površina v mestu, javni vrtovi, igrišča itd.

Delo dobro napreduje kljub precejšnjim težavam, ki so ob takšni priliki skoraj neizogibne. Prepričani smemo biti, da bodo prireditelji pravočasno odposlali vzorno pripravljeno gradivo, ki bo častno predstavilo našo arhitekturo in velika prizadevanja nove Jugoslavije, da kot socialistična dežela prispeva primeren delež tudi na tem pomembnem področju.

Nylon samo ena izmed mnogih umetnih tekstilij

Nylon, ki smo ga začeli izdelovati že tudi pri nas, ni ne prva, ne edina vrsta umetno izdelanega tekstila. Starejši od njega je »ryon«, ki ga izdelajo zdaj na svetu okrog poldrugo milijardo kilogramov letno. Nylon so odkrili leta 1923, njegova uporaba pa se je razširila po drugi svetovni vojni. Tako Wallace Carothe, ki je nylon odkril, ni doživel njegovega triumfa.

•

Dobrih deset let pozneje, leta 1937, je odkril italijanski kemik Antonio Ferreti »lan-tal«, umetno volno, izdelano iz posnetega mleka. Podobno umetno vlakno je odkril tudi danski profesor Raashon. Nemci pa so takrat med drugimi »nadomestki« že izdelovali celulozno volno. Vojni in povojni časi so prinesli še nekaj novih umetnih vlaken. Najpomembnejše med njimi je »ardil«. Njegova množična proizvodnja se je začela že v času, ko so angleške tovarne nylona šele premagovale začetne proizvodne težave. Ardil ima mnoge lastnosti volne in je mnogo cenejši od nje. Funt najcenejše česane volne stane 6 šilingov, funt ardila pa samo dobra dva šilinga. Hkrati se je začela proizvodnja »oriona« in »terilena«, nedavno pa še »dinela«. Vse to so vlakna odličnih lastnosti, zelo trpežna, odporna proti vročini, molji jih ne razjedajo, so zelo lahka in čista itd.

Prezgodaj je bila zaskrbljenost tekstilnih strokovnjakov, ki so jo izrekli na svojem svetovnem kongresu leta 1870 v Londonu. Izjavili so namreč, da bodo kmalu izčrpane vse tekstilne surovine, če se bosta nadaljevala potrošnja in povpraševanje, kakršna sta nastala v začetku 19. stoletja. Kemija je to preprečila.

Človek, ki je star nad 200 let

Angleška ekspedicija je našla na Cookovih otokih pri Novi Zelandiji starca, ki naj bi bil po nekaterih znakih sodeč star nad 200 let. Mož se namreč spominja raznih ekspedicij, ki so prihajale na te otoke. Spominja se tudi ekspedicije Jamesa Cooka (živel od 1728 do 1779), po katerem so otoki dobili ime. Posebno zanimiv je spomin tega Metuzalema, saj se spominja raznih podrobnosti iz časov pred dobrimi 100 leti.

Angleška ekspedicija meni, da gre pri tem človeku za primer posebno razvitih žlez v možganih, ki naj bi bile tako zelo podaljšale njegovo življenje. Ekspedicija pravi v poročilu, da se je mož pritoževal, da mu peša spomin. Sam pa pravi, da mu peša spomin zato, ker ne je več — človeškega mesa.

Vesela zabava na romarski ladji

Iz atenskega pristanišča Pireja je odplula nedavno romarska ladja ob praznovanju tisočletnice prihoda apostola Pavla v Grčijo. Na ladjo se je med drugim vkrcalo 300 duhovnikov ter mnogo grških, koptskih in armenskih vernikov. Razen pravoslavnih sta bila na ladji dva protestantovska duhovnika. Romarje vodi antiohijski patriarh. Ladja se bo ustavila v krajih, kjer naj bi se bil mudil apostol Pavel. Dopisniki poročajo, da se je sicer zbrala na ladji duhovniška elita, da pa vendar na njej ni vzdušja molitve in pokore. Človek bi mislil, da gre za turistično potovanje, ne pa za romanje. Ladja se bo ustavila v najbolj znanih in najlepših grških letoviščih. Med potniki je tudi precej lepih žen in deklet, ki se z njimi duhovniki in slušatelji teologije dobro zabavajo.

Zakaj se je potopila angleška podmornica »Affray«

Parlamentarni tajnik angleške admiralitete James Callaghan je v sredo sporočil Spodnjemu domu, da je preiskava o nesreči podmornice »Affray« pokazala, da naprave za dovajanja kisika pod vodo niso bile v redu. Podmornica se je potopila 16. aprila s 75 člani posadke v Rokavskem prelivu in 14. junija so jo opazili 95 metrov pod morsko gladino. Naprave za dovajanje kisika so temeljito preiskali in dognali, da so bile pomanjkljive. Preiskali so več podmornic istega razreda in ugotovili enake pomanjkljivosti.

Dežela romarjev in petroleja

O Ibn Saudovi Arabiji je začel svet govoriti pravzaprav šele po letu 1933. To je največja dežela na Arabskem polotoku in absolutna monarhija z močno centralizirano kraljevo oblastjo. Razprostira se od Rdečega morja do Perzijskega zaliva. Prepređena je s širokimi peščenimi pasovi, ki povezujejo še vedno neraziskano puščavo Rub el Kali s puščavskim področjem An Nahud na severu. Takšna Saudova Arabija v zemljepisnem priročniku.

Ta suha puščavska dežela, ki velja zaradi svojih puščav za najbolj nerodovitno na svetu, je imela do l. 1933 en sam dokaj bogat vir dohodkov, namreč sveti mesti Meko in Medino. Ti dve mesti sta bili malone neizčrpni vir tujih deviz. Vsako leto od septembra do oktobra se je namreč zbralo v teh mestih do 150.000 romarjev iz vsega sveta. V Meki in Medini kamor smejo samo muslimani, so bili vsako leto veliki verski obredi, kakršne ima krščanski svet vsako toliko ob svetih letih v Rimu.

Leta 1933 pa je nastal preokret. V Arabiji so odkrili petrolejska polja, ki sodijo med najbogatejša na svetu, in začeli so jih izkoriščati. Lice dežele se je temeljito spremenilo. Saudova Arabija se je spremenila v deželo eno najbogatejših s petrolejem. Izmed vseh njenih pokrajin je postala najvažnejša El Haza, kjer so petrolejska polja.

Ibn Saud

Glavni vrelci so okrog Darana, mesta, ki je postalo šele potem, ko so odkrili naftne vrelce. Daran je po naftovodih povezan s pristaniščema Al Kobar in Ras Tanura v Perzijskem zalivu.

Nafto izkorišča Arabsko-ameriška petrolejska družba »Aramko«, ki zaposluje okrog 10.000 ameriških strokovnjakov in nad 150.000 arabskih delavcev. Ko je bila leta 1933 izdana koncesija za izkoriščanje petrolejskih vrelcev, jo je najprej dobila družba »Standard Oil Company of California.« Njej so se pozneje pridružile družbe »Texas Oil Company«, »Standard Oil Company« in »Soceny Oil Company«. Vse te družbe so združene zdaj pod imenom »Aramko«. Vsaka izmed prvih treh ima pravico do 30 %, dobička, zadnja pa dobiva 10%. Arabske rezerve petroleja sodijo med najbogatejše na svetu. Cenijo jih na 5 miljard barelov (barel = 163,5 l). Pridobivanje petroleja hitro napreduje. Leta 1936 so ga pridobili 2.600 ton, 1944 leta 1 milijon ton, 1946 leta 8 milijonov ton, 1948 leta 17 milijonov in 1949 leta 23 milijonov ton. Zdaj ga pridobe dnevno nad 600.000 barelov ali okrog 30 milijonov ton letno. Po pridobivanju petroleja je Saudova Arabija peta na svetu. Kmalu pa bo prekosila Iran in se povzpela na četrto mesto.

Rafinerije nafte so v petrolejskem pristanišču Ras Tamuri v Perzijskem zalivu. Njihova zmogljivost znaša okrog 115.000 barelov dnevno. To pa je v primerjavi z zmogljivostjo vrelcev mnogo premalo. Zato nameravajo razširiti sedanje rafinerije ter zgraditi nove, da bi odpadli veliki prevozni stroški. Ves v Saudovi Arabiji načrpani petrolej je na razpolago ameriški mornarici. Družba »Aramko« črpa seveda iz naftnih polj naravnost pravljične profite. Zelo pa si je gospodarsko opomogla tudi Saudova Arabija.

Sedanja kraljevina ima v finančnem poslovanju lokalno denarno enoto rial, toda njena monetarna baza je angleški zlatnik »Georg V.« Pariteta riala je določena približno z 0,25 dolarja. Saudova Arabija je svoboden devizni trg.

Za izvoz zlata in zlatega denarja je potrebno dovoljenje oblasti. Pomanjkanje papirnatega denarja, ki ga praktično sploh ni, povzroča zanimive prizore. Dolžnik pride k upniku z nosačem, ki nosi vrečo denarja na rami, ali pa vleče osel z denarjem naložen voziček. Banke poslujejo dnevno s 3 do 4 tonami zlata in srebra v navzočnosti strank, ki ima vsaka svojo platneno vrečico. Človek bi utegnil misliti, da je spričo takšnega denarnega poslovanja velika nevarnost tatvin. Le-teh pa je zelo malo, kajti vsako tatvino denarja neusmiljeno kaznujejo, često na surov, srednjeveški način.

Carine in takse na tujce so glavni vir dohodkov kralja in države. Takse na tujce morajo plačevati tudi mornarji, ki hodijo v Meko in Medino.

Obe družbi, ki izkoriščata petrolejske vrelce »Aramko« in rudarski sindikat Saudove Arabije »Royalties«, plačata letno nad 100 milijonov dolarjev davka. Finančni dohodki države in kralja Ibn Sauda so omogočili, da se je spremenila Arabija v gospodarsko močno deželo z modernimi prometnimi sredstvi. Velblod je bil še nedavno edino prometno sredstvo, zdaj pa ga uporabljajo le za prenos tovora na zelo kratke razdalje. Dežela je prepređena z modernimi avtomobilskimi cestami, ima pa tudi že šest zračnih prog. Arabija ima tudi precej bogata ležišča zlata, ki jih izkoriščajo ameriški in angleški kapitalisti. Glavno mesto Arabije je Riad. V načrtu so velika javna dela, zlasti graditev naftovodov ter vodovodov v vseh večjih mestih.

Za dom in pisarno

Vse ženske v gospodinjstvu ali pisarni bi morale nositi predpasnike, z njimi bi si prihranile mnogo obleke. Predpasnik si zmeraj preprosto ukrojimo iz pralnega blaga, da nimamo preveč dela s pranjem in likanjem. Na sliki so štirje predpasniki, prvi spodaj je samo za gospodinjstvo, vse gornje tri pa bomo lahko uporabile za dom in pisarno in jih lahko sešijemo s dolgimi rokavi.

JEDILNIK ZA DVA DNI

Kosilo: Francoska juha, češpljevi cmoki.

Večerja: Zelenjavna šara.

Kosilo: Paradižnikova juha, jajčevci (malancani), krompir.

Večerja: Zdrobovi cmoki.

Zelenjavna šara: Na olju opražimo čebulo, dodamo kumino, polagamo v plasteh na rezine narezanega surovega krompirja, zelene, ohrovta, olupljenih paradižnikov, zelenega graha, fižola v stročju, zelene paprike, malancane. Vmes začinimo z zelenim petršiljem, sladko ali na pol hudo papriko, soljo in majaronovimi plevicami. Po vrhu pokrijemo s krompirjem. Nato zalijemo z vročo vodo in dolijemo malo olja, posodo dobro pokrijemo in dušimo dobro uro v pečici.

Jajčevci (malancani): 4 jajčevce olupimo, odstranimo peške in zrežemo na kocke, jih osolimo in jih pustimo obtežene dve uri. Razbelimo 3 žlice olja, zarumenimo na drobno sesekljane čebule, dodamo jajčevce, ki smo jih ožele in prav toliko olupljenih na koščke zrezanih paradižnikov. Začinimo s soljo in z zdrobljenim česnom in jih dušimo eno uro na slabem ognju.

Zdrobov cmok: 10 dkg pšeničnega zdroba zakuhamo v 2 dcl mleka, lahko v mleku iz prahu, malo osolimo in ohladimo. Dodamo 7 dkg maščobe, 1 jajce in 8 dkg na majhne kocke zrezanega belega kruha ali žemelj. Vse to dobro zmešamo, pokusimo in po potrebi osolimo, namažemo čist prtič z mastjo, damo vanj testo in zavežemo. Kuhamo 1 uro v slanem kropu in kuhanega zabelimo z drobtinicami in mastjo; boljše je, če uporabimo maslo.

Kako bomo preprosto konzervirale sadje in povrtenino

V 1 in pol litra vode kuhamo približno 5 minut 1 kg sladkorja in nekaj vanilije, boljša je šibica. Med kuhanjem pobiramo s sladkorja smeti in nesnažne pene. Nato pridenemo 1 in pol kg na krhlje zrezanih in dobro prebranih hrusk, ko se nekoliko pokuhajo, še prav toliko in prav tako pripravljenih jabolk, noposled pa še 1 in pol kg češpelj. Poslednje kuhamo samo nekaj minut, da ne razpokajo. Soku primešamo slabo kavino žličko salicila, vse se enkrat prevremo in napolnimo še toplo v dobro pomite, posušene in pogrete kozarce. Na vrhu položimo pergament, ki smo ga namočili v špirit ali žganje, v katerem smo raztopili nekoliko salicila. Zavežemo s pergamentnim papirjem, ki ga odlično nadomesča mehur.

V pol litru vode kuhamo tričetrt kg sladkorja, pobiramo nesnago, nakar dodamo pol kavine žličke salicila in nato prideni sadje. Sadje ne sme biti preveč zrelo, mora pa biti zdravo, olupljeno, primerno narezano, oprano in odcejeno. Na hitro ga prevremo in ga naložimo v tako pripravljene kozarce kakor zgoraj. Takoj zavežemo z dobrim pergamentom ali mehurjem, postavimo na mizo, pokrijemo z odejo, da se popolnoma ohladi. Kompot hranimo na suhem, temnem prostoru. Tako vkuhano sadje ima to dobro lastnost, da se ne pokvari, čeprav ga večkrat odpiramo.

Na željo tov. iz Prevalj priobčujemo recept, kako konzerviramo za zimo kumare. Druge recepte pa bomo objavili v sobotni številki.

Kumare v kisu. Majhne kumarce dobro očistimo in osolimo in pustimo stati čez noč. Zjutraj jih naložimo v dobro pomit in obrisan kozarec. Na dno damo (tilkraut) eden ali dva trtna lista in na to nalagamo kumarice, vmes damo tudi kakšno očiščeno čebulico (šarlotko). Dobro je, če imamo tudi zrno celega popra. Ko smo kozarec napolnile do tričetrtine ga zalijemo s prvovrstnim vinskim kisom. Če je kis dober, ga ni treba vreti.

Naribane kumare: Še precej mlade kumare olupimo in naribamo ter osolimo, jih pustimo nekaj časa nasoljene, jih stisnemo in naložimo v pomit kozarec. Vmes damo dobro očiščeno korenino hrena. Na kumare nalijemo prevreti vinski kis. Take kumare so precej kisle, zato jih moramo pred uporabo namočiti v svežo vodo in jih skuhamo kakor omako ali solato.

Da se srajca v omari ne bo pomečkala

Lepo zlikati moško srajco je že kar mala umetnost, zato se moramo zelo potruditi, če želimo, da bodo moški zadovoljni.

Srajco moramo pred likanjem dobro navlažiti, če bomo likale zjutraj, jo bomo navlažile zvečer. Likalnik moramo imeti čist in srednje vroč. Najprej bomo zlikale zadnji del in sicer sedelce, nato bomo zadnji del zapognile na polovico in vsako polovico posebej polikale do sprednjega dela. Likamo vedno v smeri osnovnih nitk. Potem zlikamo zapestnike na narobni strani in šele nato na lice, položimo rokav na mizo, ga potegnemo in zalikamo rokavne gube ter rokav. Zdaj pa bomo začele likati ovratnik, prav tako najprej na narobni strani in šele nato na lice. Potem ga zapognemo in še enkrat polikamo, da dobi pravo obliko. Zdaj polikamo še oba sprednja dela in srajco lepo položimo na mizo. Zalikamo gubo na zadnjiku, jo zapnemo in kakšne tri centimetre od vratnika napravimo gubo in jo zalikamo ter srajco obrnemo, po dolžini poravnamo rokava, zapognemo spodnji del srajce do rokavov in jo preganemo čez polovico. Zdaj pa moramo srajco zalikati in zložiti tako, da se v omari ne bo takoj pomečkala. Posebno moramo paziti na srajce, če jih v omari nalagamo drugo na drugo. Zato moramo vratnik zalikati tako kakor kaže slika. Ob strani na naramnem šivu bomo ovratnik potegnile narazen, v sedelcu se bo napravila guba, ki jo bomo zalikale, ovratnik položile in ga še enkrat polikale. Zdaj moramo paziti, da nimamo prevročega likalnika, zato je najbolje, da takrat, ko začnemo srajco zlagati, likalnik iztaknemo. Verjetno, da se stvar z ovratnikom ne bo takoj posrečila, zato poskušajte večkrat, saj vam ne bo žal truda.

O estetiki ženskih pričesk

Vsaka ženska in dekle bi morala skrbeti za to, da ima pričesko vedno v redu in takšno, ki je primerna njenemu obrazu in starosti. Če imaš majhen, zavihan nosek, ne boš nosila gladke iz lica počesane pričeske. Če imaš dolg ali celo klasičen nos, pa si lahko omisliš tudi lepo gladko pričesko, vabljiva je le pričeska, ki pristaja obrazu. Dostikrat vidimo na cesti ženske, ki imajo dolge, mastne in neumite lase. To ni estetično, niti higienično. Zlasti sedaj v poletnem času se lasje hitro umažejo, ker se človek poti, pravtako pa so tudi hitro umiti. Lase si lahko umivamo tudi same, čeprav imamo »trajno«.

Ob tej priložnosti naj omenimo še, da ni tovariško, niti estetično, če ima ženska mastne in umazane lase, ta tudi ne kaže, da je dobra gospodinja, ker se umaže obleka ali plašč. Prav posebno važno pa je, da imajo čiste lase in urejene pričeske ženske, ki delajo v gostinskih obratih. Servirke so v večini mlada dekleta in nosijo posebno nekatere zelo dolge lase. Pustimo jim veselje. Toda, kadar nosijo na mizo jedila, bi si morale v tilniku povezati lase s kakšno pentljo, kar bi vsaki lepo pristajalo, obenem pa ne bi bilo spodtikanja nad pričeskami, ki često povzročajo, da gostje najdejo v jedilih lase.

Tudi če smo starejše, bomo nosile zmeraj lepo »pospravljeno« pričesko, da ne bodo že osiveli lasje viseli kar navzkriž.

Obleka na sliki je iz mornarsko modrega blaga in ima močno poudarjen bel ovratnik iz pikeja. Zraven lahko nosimo širok klobuk, ki je pravtako iz pikeja. Obleka je primerna za lepo pozne poletne dni.